Ніва

ШТОТЫДНЁВІК

ГОД I № 36 БЕЛАСТОК, 4 ЛІСТАПАДА 1956 г. Цана 60 гр.

7. XI. 1917 — 7. XI. 1956

НЯХАЙ ЖЫВЕ 39 ГАДАВІНА ВЯЛІКАЙ КАСТРЫЧНІЦКАЙ СОЦЫЯЛІСТЫЧНАЙ РЭВОЛЮЦЫІ

ЧАМУ Я ТАК ПІШУ...

Кажуць, што я большасць сваіх артыкулаў прысвячаю справам школ. Нават некаторыя з маіх блізкіх сяброў падкрэсліваюць гэта і адначасова падказваюць, што можна знайсці і іншыя тэмы — з галіны культуры.

Аб усім гэтым я ведаю. Ведаю, што закранаю пераважна асветную тэматыку, ведаю, што ёсць шмат іншых праблем, цесна звязаных з беларусамі, якія ўсё чакаюць на вырашэнне.

Зрэшты нельга гэтага не ведаць, калі сам нарадзіўся пад абвісшай страхой беларускай сялянскай хаты, калі дарагі табе твой народ, любіш яго, любіш яго мову, культуру, гісторыю.

Нельга гэтага не ведаць, калі так хочацца, каб урэшце беларусы чуліся беларусамі.

Чаму-ж тады найчасцей, выплывае ў мяне пытанне асветы?

Нашы беларускія школы — гэта падстава нашай працы, нашай дзейнасці. Нашы вынікі ў значнай меры залежаць ад таго, як будзе развівацца беларуская асвета.

Як-жа шмат людзей кажа: «цяжка мне чытаць па-беларуску, бо я ніколі не вучыўся ў беларускай школе, бо не было іх». Як-жа шмат людзей хацела-б чытаць беларускія кніжкі, але яны ледзьве могуць па-складам прачытаць слова. І яны чытаюць, але прыходзіцца ім гэта вельмі цяжка. Не было ніякіх магчымасцей навучыцца па-беларуску — кажуць яны.

Шмат лістаў прыходзіць у рэдакцыю, у якіх людзі пішуць: *«хацеў-бы я чытаць беларускія кніжкі, але вельмі слаба валодаю беларускай мовай, парадзьце мне, як утрымаць які-небудзь падручнік па вывучэнню беларускай мовы»,*

«падабаецца мне беларуская мова, — прышліце мне граматыку, каб я мог навучыцца правідлова гаварыць, чытаць і пісаць па-беларуску».

Або проста: *«я вельмі хацеў-бы навучыцца беларускай мовы — прашу паведаміць мяне, дзе магу набыць беларускую граматыку».*

І шмат іншых падобных прыкладаў.

Вось і мой адказ, чаму я многа пішу аб гэтым.

Праблемы беларускай асветы ў нас патрабуюць шмат увагі да сябе. Хочучы ліквідаваць нацыянальную глухамань сярод беларусаў, трэба развіваць беларускую асвету. трэба, каб маладое пакаленне не сказала, што не было магчымасці вучыцца роднай мовы.

Мне справа беларускай асветы моцна ляжыць на сэрцы, бо я ведаю, што з беларускіх школ выйдуць людзі, якім будзе вядомы: Багушэвіч, Цётка, Купала, Колас, Багдановіч, Каліноўскі, бо ім будзе вядома, што беларускі народ мае 1.000-гадовую гісторыю і яны будуць даражыць гэтым.

Багата падзеямі гісторыя аб беларускім народзе. І цікавейшая і даражэйшая яна з'яўляецца тым больш, што гэта, так сказаць, «народная гісторыя». Гэта гісторыя простых людзей, працоўных людзей, на барацьбу якіх натхняла шчырая любоў да кавалка роднай зямлі, да свабоды, да справядлівасці і лютая нянавісць да ўсіх тых, хто пазбаўляў народа гэтых прывілей.

Шырокія маляўнічыя прасторы беларускіх палёў, лясоў, лугоў прыцягвалі раз польскіх раз рускіх магнатаў. Загарнуўшы пад сваё ўладарніцтва беларускія землі пры дапамозе «агня і мяча» распачыналі сваё панаванне.

Хопіць сказаць, што ад XIV — XVIII ст. Беларусь знаходзілася пад феадальна-прыгонніцкім і нацыянальна-рэлігійным прыгнётам літоўска-польскіх феадалаў і каталіцкай рэакцыі. Ад XVIII ст. (пасля поўнага падзелу Польшчы 1795 г.) да Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі ізноў пад сацыяльным і нацыянальным уціскам царскіх сатрапаў.

Усё гэта, зразумела, у значнай ступені тармазіла развіццё беларускай культуры, беларускай мовы, літаратуры. Беларускія школы не развіваліся, бо як адны, так і другія захопнікі, праводзілі палітыку, якая не дапускала да гэтага, якая наадварот — імкнулася абудзіць у народзе пагарду, сорам да сваёй мовы. Здзекі, турмы, смерць — вось лёс тых, хто асмеліўся яўна выступіць супраць варожай сіле.

Вось першыя крыніцы таго, што беларускі народ у пэўнай ступені затраціў сваю нацыянальную спецыфіку, перастаў даражыць сваім, што шмат беларусаў пайшло на пэўныя ўступкі «адарвалася ад народу» — як піша адзін з нашых чытачоў, — каб толькі пазбавіцца праследванняў, насмешак, каб «спакайней пажыць».

Неабходна сказаць і аб тым, што Беласточчына знаходзілася яшчэ і пад санацыйным прыгнётам, калі-то як і раней роблена ўсё, каб загінула ўсё беларускае, каб беларус перастаў думаць. што ён беларус, каб адрокся ад свайго нацыянальнага характару.

У пасляваенных гадах у адносінах улад да беларусаў таксама было шмат недахопаў і несправядлівасцей.

У гэтым усім нам і трэба шукаць прычын, якія-б былі выясненнем сучаснага становішча беларуса. Як-жа часта цяпер можна спаткаць, што беларусы саромяцца, што яны беларусы і не даражаць сваёй мовай.

У перыяд дэмакратызацыі, беларусы павінны ясна зразумець палітыку партыі і ўрада ў адносінах да сябе. Каб пазбегнуць дызгармоніі паміж словамі і чынам неабходна, як партыйным, так і адміністрацыйным уладам, пачаць паслядоўна праводзіць словы ў чын.

Праўда, што і ад БГ-КТ многа залежыць, як палітыка партыі адносна беларусаў будзе ажыццяўляцца.

Я неаднаразова чула ад тав. Казла, сакратара ГП БГ-КТ: «выйдзіце ў народ». Каму-ж гэты загад — хачу запытаць. Ці не найлепш пасаваў-бы ён да Галоўнага Праўлення?

У апошнім часе апрацавана даклад, на шмат старонках, аб 6-тай пяцігодцы ў БССР. Даклад прызначан шырокім масам вясковага насельніцтва.

Усё гэта добра і патрэбна. Не пярэчу. Але па-мойму трэба ўперш выйсці з змястоўным, жывым, цікавым дакладам аб Таварыстве, аб тым, якія ўмовы з'явіліся прычынай яго паўстання, ці была гэткая патрэба, навошта яно паўстала, чым з'яўляецца, каму будзе служыць. Вось такі даклад даў-бы рэзультаты. Праўду кажучы, то нават лепш скончыць з гэтымі сухімі дакладамі, манатонна чытанымі захрыплым голасам дакладчыка. Яны не апраўдываюць сябе. Патрэбна непасрэдняя, жывая, простая гутарка. А гэтага моцна не хапае Галоўнаму Праўленню, якое за моцна збюракратызавалася і думае такім чынам чаго-колек дабіцца.

У асноўным беларусы не ведаюць, як успрымаць факт паўстання Таварыства і наогул нацыянальныя праблемы, якія ў апошнім поўгоддзі выплылі на форум. Ці заняцца гэтымі справамі не абавязак Таварыства?

Вядома, што шмат беларусаў не дацэньваюць значэння роднай мовы, лічаць непатрэбным вывучаць яе. На поўнае ліквідаванне гэтага сумнага беспадстаўнага меркавання павінна накіраваць свае намаганні Таварыства.

Як гэтага дабіцца?

Калі дакажам беларусу, што ён мае ўласную беларускую мову, культуру, пакажам яму ўсё яе харaство, багацце, сілу, гістарычную спадчыну, пераканаем беларуса, што няма патрэбы і неразумна сароміцца сваёй беларускай нацыянальнасці і сваёй мовы; што чалавечая годнасць на гэтае не пазваляе; калі зацікавім беларусаў беларускай мовай, літаратурай, культурай, гісторыяй, калі дакажам пры дапамозе фактаў, што беларус мае чым ганарыцца, што будучы беларусам і гутарачы па-свойму, з'яўляецца такім самым чалавекам, як паляк, рускі ці іншы — тады напэўна беларусы дацэняць значэнне і ролю ў сваім жыцці сваёй і сваіх продкаў мовы і не скажуць, што няма патрэбы вывучаць яе ў школах.

Як я разумею беларускую асвету ў нашых умовах?

Шматлікая маса беларусаў жыве ў межах Народнай Польшчы. Гэтаму ніхто не можа пярэчыць, ані ў сучасным, ані ў будучым, бо гэта з'яўляецца фактам неабвяргальным.

Ці добра, што напрамак у палітыцы да нацыянальных меншасцей змяніўся на карысць гэтых меншасцей? Вельмі добра, бо гэта доказ, што партыя і ўрад імкнуцца рэалізаваць справядлівую, ленінскую лінію ў палітыцы да нацыянальных меншасцей.

У сувязі з гэтым далейшае пытанне. Ці патрэбна, каб нацыянальныя меншасці, пражываючыя ў Польшчы, вывучалі сваю мову, культуру, гісторыю, развівалі асвету? Абавязкова патрэбна! Гэта таксама вяжацца з сапраўднай свабодай і дэмакратызацыяй нашага жыцця.

Практычнай мовай у нас, якой карыстаюцца ўсе ўстановы і прадпрыемствы ёсць мова польская (трудна вымагаць, каб была іншая). Уся тэрміналогія навуковая і тэхнічная на польскай мове. Усе вышэйшыя навучальныя ўстановы навучаюць на польскай мове.

Аб ўсім гэтым ведаючы, бацькі-беларусы часта выказваюць думку, у якой прабіваецца клопат аб будучым сваіх дзяцей. Навучанне дзяцей усіх прадметаў у пачатковай, ці нават сярэдняй школе па-беларуску, ускладняе ў пэўнай ступені справу далейшага здабывання ведаў у вышэйшых школах, якое адбываецца толькі на польскай мове. Ці ў гэтым сцвярджэнні ёсць рацыя? Несумненна так! І з гэтай рацыяй, па-мойму, нам неабходна лічыцца.

Як-жа тады трэба разумець і вырашыць справу беларускай асветы ў Польшчы?

(Працяг на стар. 4)

ЗМІТРОК БЯДУЛЯ

КЛІЧ ВОЛІ

Касец, касец, ідзі на луг!
Вастры касу, кляпі касу.
Абшар вакруг, трава вакруг, —
Выходзь уранне на расу!
Гэй, скінь бяду з сваіх плячэй,
Страсі слязу з сваіх вачэй.
Сярод балот і туманоў
Не косіш болей для паноў.
Гэй, скінь ярмо, адвечны здзек,
Бо ты ўжо вольны чалавек!
Ратай, ратай, ідзі на шнур!
Валы ў саху ты запрагай.
Стаіць спусцелы панскі мур.
Не страшыць ён — смялей ступай!
Для самаго сябе арэш.
Пасееш сам і сам сажнеш.
Не пойдзе хлеб твой гультаям,
Не пойдзе хлеб тваім панам,
Бо досыць ты чужых карміў,
Бо досыць ты чужых паіў.
Выходзь з сярпом сваім, жняя!
Там каласы шумяць, гудзяць.
Гэй, паласа твая, твая —
Пара спяваць і жыта жаць!
Не закрычыш ганебны кат.
Не вышле вон з радзімых хат.
І гаспадар і сірата.
Усе мужыкі, ўся бедната
Ужо не пойдуць ў панскі двор,
Каб працаваць ад зор да зор.
Выходзь, пясняр, выходзь, дудар,
У родны гай, у вольны гай!
Ты з курганоў на ўвесь абшар
Усім людзям спявай, спявай!
Сядзець, чакаць няма калі.
Спявай на звольненай раллі;
Будзі, пясняр, усіх людзей,
Няхай ідуць хутчэй, хутчэй
На светлы шлях, на шчасны шлях,
Пад вольны сцяг, чырвоны сцяг!

Тыдзень праз фотааб'ектыў

27 кастрычніка 1956 года ў Варшаве адбылася Усепольская нарада партыйнага актыву Польскага Войска. У нарадзе прынялі ўдзел: I Сакратар ЦК ПЗПР Уладыслаў Гамулка, старшыня Дзяржаўнай рады Аляксандр Завадзкі, прэм'ер Юзэф Цыранкевіч і віцэ-міністр Нацыянальнай абароны, шэф Галоўнага палітычнага праўлення Польскага Войска, генерал дывізіі Мар'ян Спыхальскі.

На здымку: Уладыслаў Гамулка і ген. Мар'ян Спыхальскі ў прэзідыуме нарады. *Фота — ЦАФ-ВАФ*

30 — 31 X. г. г. пабываў у Беластоку з гастролямі Югаслаўскі мастацкі калектыў «Ладо» пад кіраўніцтвам Івона Кірыгіна і пад мастацкім кіраўніцтвам праф. Звоніміра Л'евакозіча.

На здымку: мастацкі калектыў «Ладо».

Фота — ЦАФ — Кубяк

25 X. 1956 г. на штучным катку абсталяваным у Палацы культуры і навукі ў Варшаве выступала вядомая танцорка на ільду — Мадж Брыт.

На здымку: сэрэнада Гершвіна ў выкананні Маджы Брыт. *Фота — ЦАФ — Кубяк*

★

22.X. г. г. на адвячорку ля ўзбярэжжаў Алжыра, прымушана прызямліцца самалёт у якім знаходзіліся правадыры Алжырскага фронта нацыянальнага вызвалення. Ляцелі яны ў Туніс. Арышт Алжырскіх правадыроў выклікаў завастрэнне зуадносін паміж Францыяй а Марокам і Тунісам.

На здымку: пяць арыштаваных алжырскіх правадыроў. Злева направа: Бен Беля, Будыяф, Аіт Ахмед, Іхрэф і Кідар.

Фота — ЦАФ

Пастанова Дзяржаўнай Рады адносна ўдакладнення даты выбараў на 20.I.57 г.

ВАРШАВА. — У сувязі з пастановай Сейма Польскай Народнай Рэспублікі адносна ўдакладнення даты выбараў, Дзяржаўная Рада настановай з 26 кастрычніка 1956 г. дату выбараў удакладніла на нядзелю, 20 студзеня 1957 г.

У прыкладзенні да гэтай пастановы выбарчым каляндары, Дзяржаўная Рада ўдакладніла наступныя тэрміны падрыхтоўчых работ да выбараў:

Да дня выбараў: (найпазней)	характар падрыхтоўчых работ.
1. 45 дзён, г. зн. 6 снежня 1956 года.	утварэнне ўчасткавых выбарчых камісій.
2. 38 дзён, г. зн. 13 снежня 1956 г.	перасланне пералікаў выборцаў для старшынь участкавых выбарчых камісій.
3. 35 дзён, г. зн. 16 снежня 1956 г.	зрабіць даступным для публічнага разбору пераліку выборцаў, дасланне акруговых пералікаў, зрабіць заявы адносна згоды быць кандыдатам на пасла або намесніка пасла.
4. 25 дзён, г. зн. 26 снежня 1956 года.	апублікаванне даных адносна пералікаў выборцаў зарэгістраваных у кожнай выбарчай акрузе.
5. 15 дзён, г. зн. 5 студзеня 1957 года.	дасланне ўчасткавым выбарчым камісіям афіцыйных выбіральных картак.

Усякая усячына

РЭКАМЕНДАЦЫЯ.

Былыя эсэсаўцы і прафесіянальныя члены гітлераўскага Вермахта з радасцю ўспрынялі вестку аб увядзенні воінскага абавязку ў ФРГ. Паступаючы на службу ў адэнаўэраўскую Бундэсверу навыперадкі хваляцца сваімі «здольнасцямі» і «спрытам» Вось адзін з іх — як паведамляе газета «Юнге Вельт» — стары фельдфебель, у сваёй анкеце, якую пераслаў у Міністэрства вайны, піша «Калі спатрэбіцца, — магу стацца дзікім зверам».

Ведаем, знаем... Аж занадта...

АБУРЭННЕ МІСТЭР ПІЛЬКІНГТОНА

А чаму-ж-бы не? Ён мае такія самыя правы да маральнага абурэння, што і міністр Ідэн, які ўсімі сіламі падтрымлівае так званую асацыяцыю карыстальнікаў Суэцкім каналам. Справа ў тым, што містэр Пількінгтон прыслаў у газету «Манчэстэр Гардыен» ліст у якім піша: «Я і некалькі маіх сяброў намерваемся таксама ўтварыць асацыяцыю карыстальнікаў каналам, каналам Кенет-Афон, які ў 1948 годзе быў нацыяналізаваны англійскім урадам (неабходна тут дадаць, што з'яўляецца гэта невялічкі канал, які злучае Тэмзу з рачулкай Афон на поўдзень ад Стрэтфорда. Гэты канал з'яўляецца таксама ўлюбёным месцам сустрэч навакольнай моладзі, якая шукае тут адпачынку ў прагулках на лодках). «Як карыстальнік каналам Кенет - Афон — піша далей містэр Пількінгтон — я быў моцна абураны, калі англійскі ўрад нават не пытаючы аб маю згоду нацыяналізаваў яго»

Цяпер зразумеем пратэсты Далеса, Ідэна і іншых супроць нацыяналізацыі Суэца. Абгрунтаванае, што?...

ПРАЎДЗІВА ПА-АМЕРЫКАНСКУ.

У Злучаных Штатах Амерыкі набліжаюцца выбары Рэспубліканская і дэмакратычная партыі разгарнулі магутную перадвыбарчую прапаганду характэрнымі для іх спосабамі. Вось невялікі прыклад: Як паведамляе газета «Дэйлі Экспрэс» члены рэспубліканскай партыі ў «Рачэстэры, штат Н'ю Йорк спалучылі палітычную заўзятасць з доглядам парадку на вуліцах. У іх збітых выбарчых фразах, гаворыцца між іншым: «Едзь уважліва Жыццё якое захаваеш, можа аддаць голас на рэспубліканцаў».

Ну добра, а што будзе, калі шафёр з'яўляецца членам дэмакратычнай партыі?...

ШТРАФ НАТУРАЙ.

Гэтымі днямі ў Галандыі меў месца незвычайны выпадак. Вось як паведамляе штотыднёвік «Берлінер Ілюстрыртэ» суд прысудзіў паліцыянта Ванфлета на тры месяцы турэмнага зняволення за тое, што ад пэўнай прыгожай бландзінкі запатрабаваў 18 пацалункаў замест двух гульдэнаў, якія была абавязана выплаціць за парушэнне правіл вулічнага руху. У прысудным абгрунтаванні між іншым гаворыцца: «за злоўжыванне дзяржаўных грошай»

ПАЛЯВАННЕ НА ЧАРАЎНІЦЫ У XX СТАГОДДЗІ

Нядаўна мексіканская паліцыя арыштавала 35 асоб, якія бралі ўдзел у двух выпадках спальвання чараўніц. Як вынікае з рапарта паліцыі, жыхары адной з заняпалых мексіканскіх вёсак забілі дзве кабеты і пасля здзекаў над іх целамі спалілі на агні, які расклалі на гары. Сярод забойцаў знаходзіцца муж адной з гэтых кабет. Абедзве гэтыя кабеты палічылі «чараўніцамі», якія «сваім позіркам зачаравалі шмат бязвінных людзей».

Адкрылася новая карта ў гісторыі нашай краіны. Карта вялікіх магчымасцей, а адначасова вельмі цяжкіх заданняў. Галоўны кірунак гэтых заданняў канцэнтруецца на ажыццяўленні ўсеагульных прагненняў, якія канкрэтызуюцца ў гістарычнай, новай і смелай пастанове VIII Пленума ЦК нашай партыі.

Якія-ж гэта важныя заданні, у чым яны заключаюцца? Пастанова VIII Пленума ясна гаворыць, што сілы рабочага класа, сілы працоўнага сялянства, сілы ўсяго нашага народа павінны быць накіраваны да вельмі цяжкай, аднак неабходнай працы дзеля аздараўлення нашай нацыянальнай гаспадаркі. Аздараўленне і далейшае безупыннае і ўсебаковае развіццё нацыянальнай гаспадаркі, гэта асноўны пункт праграмы нашай партыі, прызнаны і зацверджаны ўсім народам. Менавіта сюды трэба нам накіроўваць усе свае намаганні, сілу і энергію.

ЦК нашай партыі сцвярджае, што зараз, дзеля далейшага соцыялістычнага развіцця краіны, асноўным заданнем з'яўляецца ўмацаванне кіруючай ролі нашай партыі, як вядучай сілы рабочага класа і ўсяго народа ў палітычным і ідэалагічным значэнні. Таму ў пастанове VIII Пленума ясна гаворыцца аб тым, што партыя неўступліва будзе стаяць на чале вельмі здаровага і неабходна патрэбнага руху перадавых рабочых экіпажаў з мэтай палепшання метадаў гаспадаравання і павелічэння непасрэднага ўдзелу рабочага класа ў кіраўніцтве соцыялістычнымі прадпрыемствамі і праўленні краінай.

Партыя будзе цвёрда стаяць на чале справядлівых імкненняў сялянства, дзеля далейшага развіцця самапраўлення, паглыблення дэмакратызма і прывілеяў рад нарадовых, дзеля росту сельскагаспадарчай вытворчасці.

Партыя таксама будзе цвёрда стаяць на чале соцыялістычнага, вельмі жыватворчага, інтэлектуальнага руху нашай інтэлігенцыі.

Каб раз на заўсёды пакончыць з пустаслоўем некаторых псеўдадзеячоў, якія неаднойчы займаюць адказныя партыйныя, ці дзяржаўныя пасады, Пастанова VIII Пленума ясна гаворыць, што «...Партыя не будзе гадзіцца з дэкларатыўнымі і фармальнымі адносінамі да партыйных пастаноў і не будзе абыякава глядзець на таварышаў, якія займаюць пасады і ўхіляюцца ад актыўнай і канчатковай рэалізацыі тых пастаноў...»

З новымі сіламі і яснай перспектывай

У нашай краіне, асабліва апошнім часам, гарачым перыядзе небывалай дагэтуль актывізацыі мас, дайшлі да голасу варожыя нашай партыі і ўсяму народу нацыяналістычныя элементы, якія, так як за санацыі, хацелі-б увесці ў краіне прыгнёт нацыянальных меншасцей. Пастанова VIII Пленума ўсім гэтым нацыяналістам дае рашучы цвёрды адпор, сцвярджаючы, што:

«...Партыя клеймуе погляды і метады, якія ўводзяць у партыйныя рады нейкі штучны падзел паводле нацыянальнага паходжання і праявы расавай дыскрымінацыі, якіх колеч груп насельніцтва. Яны спрыяюць пабуджанню антысемітызму і ўсякіх чужых ідэалогіі партыі нацыяналістычных поглядаў, дэмаралізуючых партыйныя кадры. У кадравай палітыцы партыі трэба браць пад увагу палітычныя і прафесіянальныя кваліфікацыі таварышаў, іх погляды, ідэалагічную спеласць і маральнае аблічча, іх сувязь з шырокімі масамі і ахвярнасць у барацьбе за справу рабочага класа і ўсяго працоўнага народа...»

Як бачым, пастанова ясна гаворыць, што нацыяналістычным элементам усялякага адценку, не можа быць месца ў радах нашай партыі і што партыя пры дапамозе ўсіх прагрэсіўных народных сіл краіны будзе весці з імі ўпартую барацьбу.

З пастановы VIII Пленума ясна вынікае і тое, што партыя таксама будзе ўпарта ліквідаваць усялякія спробы супроцьпастаўлення рабочага класа і інтэлігенцыі, спробы памяншэння ролі рабочага класа, а таксама памяншэння значэння інтэлігенцыі ў соцыялістычным будаўніцтве і далейшым развіцці нацыянальнай гаспадаркі і культуры.

Пастанова VIII Пленума таксама ясна канкрэтызуе справу адносін нашага народа да народаў вялікага Савецкага Саюза.

«...Польска - савецкія суадносіны, якія абгрунтоўваюцца на аснове роўнасці і суверэнітэту выклічуць у польскім народзе так глыбокае пачуццё прыязні да Савецкага Саюза, што ніякая спроба пасення недавер'я да СССР не будзе мець послуху ў нашай краіне...».

Суадносіны з Савецкім Саюзам таксама выразна акрэсліў першы сакратар ЦК ПЗПР, тав. Уладыслаў Гамулка заяўляючы, што:

«...Калі хтось думае, што ўдасца ў Польшчы распаліць антысавецкія пачуцці, то глыбока памыляецца. Не дазволім рабіць шкоду жыццёвым інтарэсам нашай дзяржавы і справе пабудовы соцыялізма ў Польшчы...»

Пастанова VIII Пленума ясна нам кажа, што маем рабіць. Таму перспектыва нашых вялікіх пачынанняў ясная, і ўсім зразумелая. І хоць гаспадарчая сітуацыя ў нашай краіне з'яўляецца вельмі цяжкай, усе гэтыя праблемы вырашым, дзеля далейшага шчаслівага жыцця.

НА РАДЗІМЕ ЦЁТКІ

Ведаеш, што — звярнуўся неяк да мяне мой сябра студэнт універсітэта Кастусь Пятакоў — паедзеш да нас. Я ўпэўнены, што не пашкадуеш пасля — ты-ж яшчэ не разу не быў на Гродзеншчыне.

Што тут было рабіць? Я меркаваў у часе свайго водпуску з'ездзіць на Случчыну, дзе нарадзіўся і вырас. А тут новая прапанова. Цяжка было ўтрымацца ад спакусы, ды да таго ж я сапраўды ніколі яшчэ не быў на Гродзеншчыне. Крыху падумаўшы, я даў сваю згоду.

Цягнік хутка імчаў нас на Захад. Прамільгнула ў акне вёска Вязынка і хата, дзе нарадзіўся Янка Купала, потым Маладзечна, Ліда, зірнуў агнямі начны Скідэль і летнім ранкам уперадзе паказаліся вежы касцёлаў і цэркваў Гродна. У Гродна, пасля азнаямлення з горадам мы не сталі чакаць чарговага аўтобуса і на спадарожнай аўтамашыне дабраліся да вёскі Новы Двор, недалёка якога жывуць бацькі майго прыяцеля.

Сустрэлі нас добра, гасцінна, як звычайна сустракаюць бацькі сына і яго таварыша.

Хутка ляцеў час. Днём мы займаліся сякімі - такімі справамі, дапамагалі ў гаспадарцы, а вечарам ішлі гуляць. Мы слухалі цудоўныя спевы дзяўчат — то вясёлыя і імклівыя, то журботныя і кволыя, як песня салаўя. І здавалася, што ў гэтых песнях чуецца і шалясценне калоссяў у полі, і ціхі гоман дубровы, шолах траў у лузе. Потым раптам урываліся вясёлыя, бадзёрыя гукі гармоніка і заліхвацкая «Лявоніха» будзіла наваколле. Тады песня аб дасціпнай і вясёлай кабеціне неслася ўдаль і ўшыр, над лясамі і пералескамі, над ціхімі вёскамі, над гаямі і сенажацямі яе разносіла рэха.

Дзесяткі пар імкліва кружыліся ў танцы. Потым «Лявоніху» змянялі «Крыжачок», «Абэрак», «Кадрыль».

Набліжаўся дзень майго ад'езду. Неяк не хацелася пакідаць гэты край, які я так шчыра палюбіў, дзе набыў новых сяброў і таварышаў. Часам маркотным рабіўся і мой сябра.

— Няўжо табе не спадабалася ў нас? — пытаўся ён у мяне. — Пабудзь яшчэ хаця тыдзень.

— Ды зразумей ты, — казаў я яму, — у мяне-ж дома мноства спраў , якія трэба ўладкаваць.

— Добра, — сказаў аднойчы Кастусь, — але мы павінны пабываць з табой яшчэ ў адным месцы.

Аднак, дзе, ён не сказаў. «Пасля скажу» — быў ягоны адказ. Аднойчы, калі я цвёрда рашыў ехаць на другі дзень, мы вечарам пайшлі туды, дзе чуліся песні. Нечага таіць, што ў гэты вечар мяне апанавала нейкая асаблівая журботнасць і смутак, якія бываюць звычайна перад растаннем на доўгі час. Меладычна і задушэўна лілася песня:

Ой бярозы ды сосны,
Партызанскія сёстры,
Ой шумлівы ты лес малады..

Мы стаялі з дзяўчынай пад шырокім галіністым клёнам, гаварылі. Аб чым? Ды шмат аб чым.

— Значыць вы рашылі ўсё-ж ехаць? — спытала яна. — Шкада. А вы нават не пабылі на магіле Цёткі.

Убачыўшы маё маўклівае запытанне, яна дадала; — Алаізы Пашкевіч. Яна тут пахавана, недалёка адсюль, кілометраў пятнаццаць будзе.

— Праўда!? — усклікнуў я. — Што-ж вы раней не сказалі мне аб гэтым?

Дык вось яно што! Паехаць адсюль не наведаўшы магілу вялікай беларускай патрыёткі, паэткі, чыё імя служыць прыкладам вернасці Бацькаўшчыне! Не, не! Мой намер аб ад'ездзе адразу змяніўся.

Па дарозе дамоў я папракнуў Кастуся. — Ты што раней не мог мне сказаць аб гэтым?

— Гэта яшчэ і цяпер не позна, або нават і заўтра, — хітра ўсміхнуўся мой сябра. — Вось што, дружа, — ён шчыра, па сяброўску абняў мяне, — заўтра мы паедзем туды. Ты шмат чаго цікавага даведаешся. Адна справа чытаць у кнігах, іншая, а гэта лепш за ўсё, — пабачыць уласнымі вачыма, пачуць расказы аб ёй.

На другі дзень мы пачалі збірацца ў дарогу. Я ўзяў з сабой фотаапарат — нязменны спадарожнік усіх маіх вялікіх і малых падарожжаў. Матка сябра, убачыўшы нашы зборы запыталася:

— Куды гэта вы сабраліся хлопцы?

— Пойдзем на магілу Цёткі, — адказаў Кастусь.

— А-а, гэта да Алаізы. Ну што-ж, схадзіце, тут гэта не так і далёка.

Праз дзве-тры гадзіны хадзьбы наперадзе паказалася вялікая вёска Хадзілоні, уся патанаўшая ў садах. За вёскай зноў ва ўсе бакі ад дарогі раскінуліся квітнеючыя палеткі, на якіх працавалі сяляне, лясы і пералескі, — адна дзівосная мясціна змянялася другой. Ішлі мы не спяшаючыся, любуючыся маляўнічымі пейзажамі. Неўзабаве дагнаў нас прахожы. Разгаварыліся з ім. Гэта аказаўся даволі гаворкі, сярэдніх гадоў мужчына — дарожны майстар. Даведаўшыся куды і чаго мы ідзем, ён сказаў: — Гэта недалёка ўжо. Я якраз іду туды — у Стары Двор, вось і пакажу вам магілу паэтэсы.

Наш новы знаёмы хоць і не ведаў Цётку асабіста, але шмат чаго чуў аб ёй, ведаў напамяць многія з яе вершаў. З вялікай увагай і цікавасцю мы слухалі яго. Гэтак непрыкметна дайшлі мы і да вёскі Стары Двор.

— Вось і магіла Цёткі, — дарожны майстар паказаў на пакаты прыдарожны курган, абсаджаны дрэвамі. Мы звярнулі з дарогі і ўзняліся на ўзгорак.

Магіла паэтэсы была абнесена акуратнай драўлянай агарожай. Над ёй шумелі зялёным лісцем ясені, кусты бэзу, стракацелі яркія кветкі. Паабапал магілы нібы маўклівыя вартавыя стаялі дзве туі. Сярод усёй гэтай зеляніны ўзвышаўся помнік — высокі шэры крыж, на мармуровым п'едэстале якога быў высечаны надпіс: «Цётка з Пашкевічаў (Алаіза Кейрыс) 3.VII.1876 — 5.II.1916, а крыху ніжэй словы з верша «На магіле».

«На магіле ўзыйду дубам,
Пачну шаптаць братнім губам
Аб іх долі, аб свабодзе,
Стану песняй у народзе!».

Моўчкі мы стаялі над дарагой кожнаму беларусу магілай вялікай патрыёткі. У думках, у ўяўленні паўставалі шматлікія вобразы з яе жыцця, прайшоўшага ў эпоху, калі новыя магутныя песні няўхільна і грозна рухаліся наперад, ломячы і крышачы апоры адвечных, дэспатычных устояў — апоры царызма.

Неўзабаве сюды падыйшлі некалькі жанчын з бліжэйшых хат. Усе яны былі пажылыя і прыветлівыя.

— Што, сынкі, прыйшлі наведаць магілу нашай Алаізы? — спыталася адна з іх, і не чакаючы адказу дадала. — Вось ужо хутка сорак гадоў будзе, як няма яе, памерла небарака. Прыехала калісьці праведаць хворага бацьку, ды і сама захварэла на тыфус. Вось тут і пахавалі яе, нябошчыцу ў роднай зямельцы, як і наказвала яна. А памятаю, добра памятаю, — дадала жанчына, — энергічная, вясёлая была кабета.

— А скажыце, калі ласка, — звярнуўся я да жанчыны, — хто так старанна даглядае магілу, утрымлівае яе ў такім добрым стане?

— Школьнікі, сынок, школьнікі, — адказала адна з іх. — Кожную вясну прыходзяць яны сюды, прыбіраюць, садзяць кветкі. Ды і самі мы таксама беражэм яе.

Доўга гутарылі мы з жанчынамі, слухалі іх расказы аб жыцці пясняркі. Паказалі нам месца, дзе калісьці стаяў дом Цёткі. І радасна рабілася ад таго, што людзі, наш народ не забываюць яе, што да магілы паэтэсы не зараслі сцежкі — сюды ходзяць, каб пакланіцца памяці мужнай патрыёткі. Здзейсніліся мары паэтэсы, спраўдзіліся яе поўныя надзеі і веры словы:

«Веру, братцы: людзьмі станем,
Хутка скончым мы свой сон,
На свет божы шырай глянем,
Век напіша нам закон.

Цётка не дажыла да гэтага часу. Аднак землякі яе, скінуўшы царскі прыгнёт, пазбыўшыся панскай няволі, жывуць цяпер новым жыццём у свабоднай Беларускай рэспубліцы, аб якой марыла Цётка ў свой час.

Падзякаваўшы жанчынам за іх увагу да нас і развітаўшыся з імі, кінуўшы апошні развітальны погляд на магілу пясняркі мы накіраваліся ў зваротны шлях.

Зайшло сонца, на зямлю паволі апускаўся вячэрні змрок. З нізін пацягнула халадком і вільгаццю, уздымаўся лёгкі туман. Недзе за лесам, з недалёкай вёскі пачуўся лірычны голас — нехта спяваў песню. На нейкі момант песня была замоўкла, але праз хвіліну ў прасторы ўзвілася другая — моцны хор галасоў натхнёна і задушэўна спяваў:

«Зорка Венера ўзыйшла над зямлёю,
Светлыя згадкі з сабой прывяла...
Помніш, калі я спаткаўся з табою,
Зорка Венера ўзыйшла...».

Апошнія словы падхапіў і мой сябра. Спяваў ён добра, з пачуццём і сардэчнасцю. Я міжвольна падняў угару вочы — дзе-ж яна, гэтая зорка Венера? Потым махнуў рукой — хіба знойдзеш яе сярод тысяч іншых зорак. А рэха разносіла песню па наваколлі, яна плыла над засынаючай зямлёй усё далей і шырэй.

АЛЕСЬ ТРАЯНОЎСКІ.

Магіла Цёткі (Алаізы Пашкевіч) у вёсцы Стары Двор (Васілішкаўскі раён, Гродзенскай вобласці).
Фота. А. Траяноўскага

Мінск. У парку імя 30-годдзя БССР
Фота Траяноўскага.

Знойдзен сцяг часці, якая абараняла Брэсцкую крэпасць

БРЭСТ. (БЕЛТА). Нядаўна ў адным з казематаў Брэсцкай крэпасці знойдзен сцяг 393-га асобнага зенітнага артылерыйскага дывізіёна, байцы якога ўдзельнічалі ў гераічнай абароне цытадэлі ў першыя дні Вялікай Айчыннай вайны.

Калі на крэпасць 22 чэрвеня 1941 года абрушылася артылерыйская кананада, камандзір загадаў захоўваць сцяг часці малодшаму сяржанту Радзіёну Ксенафонтавічу Семенюку — цяпер рабочаму Кузнецкага металургічнага камбіната. Зняўшы з дрэўка шоўкавае палотнішча, савецкі воін схаваў яго ў сябе на грудзях.

30 чэрвеня фашысты абрушылі на ўсходні форт бомбы і артылерыйскі ўдар. З кожнай гадзінай ўбывалі рады абаронцаў. Тады малодшы сяржант Р. К. Семенюк вырашыў надзейна схаваць сцяг часці — сімвал воінскага гонару. Ён загарнуў палотнішча сцяга ў чахол і склаў у брэзентавае вядро. У адным з казематаў усходняга форта выкапаў яму, паклаў пакунак, накрыў зверху металічным вядром і засыпаў зямлёй. У гэты дзень гітлераўцам ўдалося ўварвацца ва ўмацаванне, але сцяг часці быў надзейна схаван. Укрыўшыся ў падзямеллях цытадэлі, малодшы сяржант Семенюк з групай савецкіх воінаў працягваў весці бой да 27 ліпеня. Кантужаным ён трапіў у палон. У студзені 1945 года яму ўдалося ўцячы з гітлераўскіх засценкаў.

Мінула многа год. З хваляваннем падыходзіў Р. К. Семенюк да месца, дзе ён схаваў сцяг. Вось ён зноў у яго ў руках. Выразна выведзен напіс на сцягу: «393-ці асобны зенітны артылерыйскі дывізіён».

Стварэнне камісіі Беларускай ССР па справах Юнеско

Надаючы важнае значэнне ролі Арганізацыі Аб'еднаных Нацый па пытаннях адукацыі, навукі і культуры (ЮНЕСКО) у справе садзейнічання развіццю паміж дзяржавамі сувязей у галіне культуры, навукі і асветы, урад Беларускай ССР у адпаведнасці з артыкулам VII статута ЮНЕСКО стварыў камісію БССР па справах ЮНЕСКО пад старшынствам міністра культуры БССР Г. Я. Кісялёва.

У камісію ўвайшлі дзеячы культуры і навукі Беларусі. На камісію ўскладзена правядзенне мерапрыемстваў, звязаных з удзелам Беларускай ССР у дзейнасці ЮНЕСКО.

Міністэрства замежных спраў Беларускай ССР паведаміла аб гэтым рашэнні ўрада Беларускай ССР генеральнаму дырэктару ЮНЕСКО.

(БЕЛТА).

Чаму я так пішу...

(Працяг са стар. 1).

Кожнаму беларусу трэба ведаць сваю мову, трэба яе вывучаць у школах, трэба нам, беларусам дбаць, каб людзі і ўлады з ёю лічыліся і наогул, каб лічыліся з тым, што не ўсе беларусы затрацілі пачуццё нацыянальнай гордасці. Усё гэта нам беларусам патрэбна. Але наконт таго, ці фізіку вучань у школе будзе вывучаць па-беларуску, ці па-польску, мне здаецца не павінна з'яўляцца цяжкай для развязкі праблемай, калі возмем пад увагу і тое, што ва ўсіх прафесіянальных сярэдніх школах, у якія перадусім накіроўваецца наша моладзь, фізіка вывучаецца на польскай мове.

Мне здаецца, што не трэба настойваць, каб усе прадметы ў школах вывучаліся па-беларуску, але трэба, каб у школах, дзе вучыцца адпаведная колькасць беларускіх дзяцей была ўведзена беларуская мова як прадмет. У аднолькавай меры гэта датычыць як пачатковых, так і сярэдніх школ — агульнаадукацыйных і прафесіянальных.

Гэтага мала, што ў Бельску і Гайнаўцы існуюць беларускія сярэднія школы. А што з выпускнікамі пачатковых школ Сакольскага, Дамброўскага, Беластоцкага паветаў. У пачатковай школе яны вывучаюць беларускую мову. а потым раптам гэта перарываецца. Дзеці належна не пазнаюць ані мовы, ані літаратуры, ані гісторыі літаратуры а далей зноў не даецца ім гэтай магчымасці Яны не пазнаўшы да канца багацця і сілы роднага слова, забываюць і тое, што навучыліся. А колькі-ж можа дзіця навучыцца? Чытаць і пісаць.

Тут іменна не выплывае галоўнае, да чаго мы імкнемся, — дзеці навучацца чытаць і пісаць па-беларуску, але не пазнаюць усёй глыбіні народнай культуры, характва беларускай літаратуры, гісторыі сваіго народу — адным словам — усяго таго, што трывала звязвае чалавека са сваім народам і пазбаўляе нацыянальнай неўстойлівасці (з'явы непатрэбнай і шкоднай).

Гаворачы аб асветных справах хацелася-б не прамінуць яшчэ адной празмерна важнай справы. У Павятовых аддзелах асветы (паветаў дзе існуюць беларускія школы) і Ваяводскім аддзеле асветы павінны быць інспектары і падінспектары — спецыялісты па беларускай мове У гутарцы з беларускай школьнай моладдзю ў школе, а нават і з беларускім насельніцтвам. яны павінны карыстацца беларускай мовай, а не так, як гэта ў нас ёсць: прыязджае візітатар беларускіх школ і звяртаецца да вучняў і настаўнікаў па-польску. Нічога здавалася-б дрэннага ў гэтым, але хіба зразумела, што беларускаму візітатару лепш гаварыць па-беларуску.

Зрэшты мне неаднаразова прыйшлося чуць выказванні як вучняў так і настаўнікаў беларускіх школ на гэтую тэму. Некаторыя з іх такія візітацыі ўспрымалі з расчараваннем, іншыя са здзіўленнем. Навошта радзіць неакрэсленае становішча і думкі.

Беласточчыне ўласціва свая спецыфіка (жыве тут асноўная маса беларусаў) і гэтай спецыфіцы павінна падпарадкоўвацца і школьная праграма.

Я не сумняваюся, што такія мерапрыемствы, спалучаныя з разумнай паслядоўнай іх рэалізацыяй школьнымі ўладамі, а таксама з ясна, выразна пастаўленымі пытаннямі наогул адносін да беларускай культуры і асветы — поўнасцю апраўдаюць галоўныя пункты статута БГ-КТ, гэта значыць:

1. Шырэйшае, як дагэтуль уключэнне беларускага насельніцтва ва ўсенароднае будаўніцтва сацыялізма ў Польшчы.

2. Азнаямленне беларускага насельніцтва з прагрэсіўнай культурай польскага народа і наадварот — азнаямленне польскага насельніцтва з прагрэсіўнай культурай беларускага народа.

ВЕРА ЛЕУЧУК

«Бульбу якуць, бульбу вараць...»

ЦАФ — Фото — Медза.

Ці ёсць у нас беларусы...

— Ці ёсць у нас беларусы? — паўтарыў маё пытанне сакратар прапаганды Ваяводскага Камітэта ПЗПР у Ольштыне. — Я прызнаюся вам, што над гэтай справай ніколі не думаў. Гэтай праблемай, так сказаць, у нас ніхто не займаецца. Мы ведаем, што ў нас перш за ўсё ёсць аўтахтоны — мазуры і украінцы. І вось менавіта гэтае пытанне нас цяпер найбольш хвалюе.

— А ці пражываюць тут людзі «з-за Буга» — пытаю далей — з Пінска, Гродна, Навагрудка, Вільні? — Якімі яны сябе лічаць?

— Гэтага я не ведаю — адказвае сакратар. — От, паедзьце напрыклад у Бранева, думаю, што там знойдзеце што-небудзь цікавае, а потым і мне скажаце...

У Бранеўскім камітэце сказалі, што ёсць беларускі дзеяч у ПРН. Яго бацька таксама стары комуніст, не адну санацыйную турму памятае, у партызанах быў.

Вандрую я па растлумачаным адрасу і прадстаўляю сваю справу: расказваю пра Беларускае таварыства, пра «Ніву» — пытаюся ці блізка яму гэта справа.

Скалануўся мой знаёмы — папрасіў мяне выйсці на калідор і там ціхенька сказаў, што калі такое Таварыства будзе сарганізавана — то ён прыме ўдзел у працы, будзе памагаць, але ...пакуль што, аб арганізаванні Таварыства няма што думаць — бо ён моцна заняты. А зрэшты... самі ведаеце...

— А бацька Ваш? пытаю далей.

— Маглі-б пагаварыць, але ён цяпер у водпуску.

«Дрэнны пачатак — — думаю сабе. А можа тут і сапраўды няма беларусаў?»

Не! Няпраўда! Каля вакзала збіраецца многа людзей, бо тут і прыпынак ПКС-у. І раптам мне здаецца, што я знаходжуся... у Бельску, ці ў Гайнаўцы. Чую гоман рознастайнай мовы, а між іншымі, чыстую, сапраўдную, беларускую мову.

Некаторыя з іх чытаюць рускія часопісы «Аганёк», «Праўда»... (Беларускай кніжкі ні часопісу са свечкай не знойдзеш у Ольштынскім ваяводстве).

Іду пагутарыць у Павятовую бібліятэку. Прынялі мяне там вельмі ветліва і сардэчна. Нічога дзіўнага. Загадчыца бібліятэкі былая настаўніца беларускай мовы на Віленшчыне — вельмі ахвотна гутарыць са мною. Кажа, што ўсе рускія кніжкі людзі ў міг расхопліваюць.

Пра беларускія таксама пытаюцца, але на жаль іх у бібліятэцы няма.

І яна сама, хоць палячка, — шчыра дапамагла-б у арганізаванні Таварыства, распаўсюджванні беларускіх кніжак або штотыднёвіка «Ніва».

— І я думаю — кажа яна, — што дапамогуць вам у гэтым настаўнікі. От якраз сёння ў школе № 2 праводзіцца настаўніцкая канферэнцыя. «Гэта вада на мой млын — думаю сабе. З настаўнікамі я ўмею хутка дамовіцца».

І не памыліўся. Хаця дана мне слова на 15 мінут — мы гаварылі больш гадзіны (асабліва, калі «Ніва» пайшла навокал у рух!).

— Ёсць у нас шмат вёсак, у якіх, амаль у кожнай хаце чуваць беларускую мову. Зрэшты можна пазнаць па дзецях, бо ў іх мове выразна адчуваецца беларускі акцэнт.

— Думаем, што «Ніва» знайшла-б шырокі водгук у насельніцтве.

— Прыедзьце там, пачніце працу, а мы вам дапаможам.

— Самі мы пачаць не можам, але хай прыедзе хто да нас з Таварыства (толькі не на адзін дзень) а мы вам знойдзем такіх людзей, якія будуць працаваць далей.

— Наколькі мы ведаем жыхароў гэтых вёсак — нам здаецца — гэта не будзе цяжка...

Так казалі настаўнікі і абяцалі больш чым дагэтуль цікавіцца беларускай справай.

Менш - больш тое самае я чуў у Талькміцку, у Шчытне, у Гіжыцку, Пішы, Венгажэве і іншых мясцовасцях. Усюды, у цягніку ці аўтобусе, на вуліцы ці на кірмашы чуецца родную беларускую мову.

Значыць што тут аднак ёсць беларусы...

Вяртаючыся я ізноў наведаў Ольштын. Зноў гутарыў у розных установах. Усюды пацвярджаліся мае меркаванні. У Акруговым праўленні кіно, загадчыкі кінаперасовак таксама сцвердзілі, што часта спатыкаюць такія вёскі, у якіх амаль усе жыхары размаўляюць па-беларуску. Абяцалі дапамагчы распаўсюджваць прапагандысцкія лістоўкі, а таксама аб'яўляць па рэпрадуктарах усе інфармацыі пра БГ-КТ, «Ніву» і г. д.

Адмоўна толькі аднесліся ў... культурным аддзеле рэдакцыі «Глосу Ольштынскага» (хаця галоўны рэдактар вельмі ахвотна абяцаў дапамагчы).

— Не — сказаў тав. Навацкі — мы аб гэтай справе зусім не будзем пісаць. Маем ужо і так шмат клопатаў з украінцамі. Беларусаў у нас няма... А што па-беларуску размаўляюць — ну што-ж — гэта людзі простыя.

*

Дождж ліў як з цэбра. І мабыць таму мне было яшчэ больш сумна, што іншыя людзі (а нават нашыя карэспандэнты) размаўляючы са мной па-беларуску — пераходзілі на польскую мову, калі сустракалі іх на вуліцы знаёмыя. Не хацелі, каб палічылі іх «простымі»...

І. ВЕРАС.

БАЛЕСЛАУ МАНКЕВІЧ

Гутарка аб мове

Гутарка другая

У нашых гутарках мы будзем разглядаць граматыку беларускай мовы. У склад граматыкі ўваходзяць чатыры наступныя часткі:

1. Фанетыка, у якой вывучаюцца гукі мовы.
2. Арфаграфія, у якой вывучаюцца правілы напісання слоў.
3. Марфалогія, у якой вывучаюцца граматычныя змены слоў і іх пабудова.
4. Сінтаксіс, у якім вывучаецца спалучэнне слоў у сказы.

ГУКІ.

Кожная мова складаецца са слоў, а словы складаюцца з гукаў. Так, напрыклад: *каса, касец, трактар* — гэта словы. У першым з іх чатыры гукі *(к-а-с-а)*, у другім — пяць *(к-а-с-е-ц)*, а ў трэцім — сем *(т-р-а-к-т-а р)*.

Гукі беларускай мовы падзяляюцца на галосныя і зычныя.

Галосных гукаў ёсць шэсць: *а, о, у, э, ы, і*,; зычных дваццаць тры: *б, в, г, д, дж, дз, ж, з, й, к, л, м, н, п, р, с, т, ў, ф, х, ц, ч, ш*.

Зычныя гукі *й, ў* падобны да галосных *і, у* Часам іх нават называюць *паўгалоснымі*. Гукі *і, у* вымаўляюцца працяжна, а гукі *й, ў* вымаўляюцца коратка і не ўтвараюць склада. Таму іх і называюць *кароткімі* або *нескладовымі* Гэта лёгка можна зразумець, калі мы параўнаем вымаўленне *і, й* і *у, ў* у словах: *раі — рой увага — заўвага*.

ЛІТАРЫ І АЛФАВІТ.

Азнаёміўшыся агульна з гукамі мы пяройдзем да спосабу абазначэння іх на пісьме.

Для абазначэння гукаў на пісьме існуюць спецыяльныя знакі, якія называюцца *літарамі*. Карысна заўважыць, што гукі мы чуем і вымаўляем, а літары мы бачым і пішам.

Усе літары, якія ўжываюцца ў дадзенай мове размешчаныя ў пэўным парадку, называюцца *алфавітам*, або *азбукай*.

Беларускі алфавіт складаецца з наступных літар (пад літарамі прыведзены іх назвы):

А а,	**Б б,**	**В в,**	**Г г,**	**Д д,**	**(Дж дж,**	**Дз дз),**	**Е е,**	
а	бэ	вэ	гэ	дэ	джэ	дзэ	е	
Ё ё,	**Ж ж,**	**З з,**	**І і,**	**Й й,**	**К к,**	**Л л,**	**М м,**	**Н н,**
ё	жэ	зэ	і	і кароткае	ка	эль	эм	эн
О о,	**П п,**	**Р р,**	**С с,**	**Т т,**	**У у,**	**Ў ў,**	**Ф ф,**	**Х х,**
о	пэ	эр	эс	тэ	у	у кароткае	эф	ха
Ц ц,	**Ч ч,**	**Ш ш,**	**Ь ь,**	**(')**	**Ы ы,**	**Э э,**	**Ю ю,**	**Я я.**
цэ	чэ	ша	мяккі знак	апостраф	ы	э	ю	я

Алфавіт роднай мовы неабходна ведаць на памяць. Гэта аблегчыць нам, між іншым, карыстанне слоўнікамі.

Тут варта падкрэсліць розніцу, якая існуе паміж беларускім і рускім алфавітамі.

У беларускім алфавіце няма рускіх літар *и, щ* і *ъ* (цвёрды знак) а ў рускім алфавіце няма *і, ў* і няма апострафа, замест якога ў рускай мове пішуць *ъ*. Параўнайце напісанне беларускіх слоў: *пад'езд, з'езд* з рускімі: *подъезд, съезд*

Літары *а, е, ё, і, о, у, ы, э, ю, я* называюцца галоснымі. Ёсць іх дзесяць.

Астатнія літары называюцца зычнымі: *б, в, г, д, ж, з, й, к, л, м, н, п, р, с, т, ў, ф, х, ц, ч, ш*. Ёсць іх дваццаць адна літара.

Для абазначэння гукаў *дж, дз* няма асобных літар; яны абазначаюцца спалучэннем двух літар: *д+ж, д+з*.

Літара *ь* (мяккі знак) гуку не абазначае; яна абазначае мяккасць папярэдняй зычнай. Напрыклад, слова *конь* напісана чатырма літарамі, але яно складаецца толькі з трох гукаў: *к-о-нь*.

Успаміны з кастрычніцкіх дзён

— Я ўдзельнічаў у Кастрычніцкай рэвалюцыі і шмат чаго даводзілася мне бачыць, шмат пераажыць — пачаў расказваць Аляксандр Клусевіч, жыхар хутара Клышаўка, Сакольскі павет. — Толькі бачыце ўжо даволі многа забыўся і мой век робіць сваё, 70 год.

7 лістапад 1917 г. застаўся ў маёй памяці па сённяшні дзень. Знаходзіўся я тады ў горадзе Багульма, ля Самары. Працаваў у дэпо. Камуністы паведамілі нас аб пачатку савецкай улады. Вуліцы горада Багульмы запоўніліся натоўпамі. На будынках дзяржаўных устаноў заззялі чырвоныя сцягі.

Нас ахапіла нейкая невыказная радасць, што нешта з гэтай хвілінай змянілася ў нашым жыцці і ў жыцці ўсяго свету. Я тады яшчэ добра не разумеў усіх гэтых падзей.

На горад Багульм, у якім я ў той час знаходзіўся, наступаў Калчак. Памятаю, тады прыехаў прадстаўнік ЦК партыі, склікаў усіх рабочых і коратка сказаў, што савецкая ўлада ў небяспецы, трэба браць у рукі зброю і абараняць усё здабытае.

Стаў я машыністам бронепоезда. Настала зіма 1918 года. Фронт у той час спыніўся на раце Ік. Так здарылася, што наш бронепоезд трапіў у калчакаўскі палон, трэба было яго адбіць. Са звычайнага паравоза і грузавых вагонаў зрабілі мы часовы бронепоезд і рушылі ў бой. Загінула шмат нашых таварышаў, але бронепоезд адбілі. А пасля па-рознаму бывала, і палон у Калчака, і зноўку вызваленне, баі, кантузіі на фронце, шмат аб чым тут можна ўспамінаць.

Калі разграмілі Калчака трэба было для галадаючай Масквы даставіць збожжа з Сібіры. Пакінуў я і свой бронепоезд, і павёў з Омска ў Маскву састаў збожжа. У дарозе захварэў я на тыф, давялося наведаць шпіталь.

Клусевіч змоўк. Гляджу на яго рэдкія, сівыя валасы, на густую сетку змаршчынак на твары, грубыя, спрацаваныя рукі, якія ў 1917 годзе разбуралі стары лад і адкрывалі шлях новаму.

Так, ён і мільёны яму падобных 39 гадоў таму назад распачалі барацьбу за нашу рэчаіснасць, за новы лад на свеце.

Запісаў —
А. ОМІЛЬЯНОВІЧ

Вясковы мастак з Семяноўкі

Вялікай таленавітасцю славяцца жыхары Беласточчыны. Дзе-б Вы не пайшлі — у Саколку ці Бельск, у Орлю ці Белавежу — амаль у кожнай вёсцы можна ўбачыць, што ўсё больш развіваецца мастацкая самадзейнасць, і ўсё больш развіваюцца народныя таленты — ткачыхі, вышывальшчыцы, скульптары, музыканты, мастакі. Вечарам часта ў прадпрыемствах і вёсках, у клубах і чытальнях, моладзь і старэйшыя глядзяць п'есы драмгуртКоўцаў, танцы, слухаюць песні хораў і гурткоў мастацкай самадзейнасці.

І мо' нават дзеля таго, мы ўжо ўсё менш глядзім п'есы — «шміры», штораз менш чуем дрэнных песняў.

Апрача гэтага мяне вельмі хвалюе яшчэ адна справа. У прадажы на кірмашах часта сустракаем такія стракатапярэстыя малюнкі, што аж у вачах нешта мігціць. Сібірскія мядзведзі сядзяць ля гор каля італьянскіх таполяў, з боку алень з папугаем, а над гэтым усім віднеюць паднятыя ў паветры два анёлы (з якіх адзін быў з чорнымі, а другі яснымі валасамі) з нейкім страшэнным позіркам. Яны трымаюць доўгую істужку з напісам — «Благаславенне гэтаму сямейству».

Гледзячы на такі малюнак у чыёйсьці хаце адразу хочацца сказаць: «Благаславенне гэтаму сямейству, а.. пагібель гэткім мастакам».

На жаль такія карціны сустрэць яшчэ можна і ў культурных дамах.

Што гэта абазначае? Дзе тут крыніца зла? — думаў я ні адзін раз праходзячы па рынку ў кірмашавыя дні.

*

Калі я даведаўся, што ў Семяноўцы, Гайнаўскі павет, жыве вясковы мастак — адразу там паехаў.

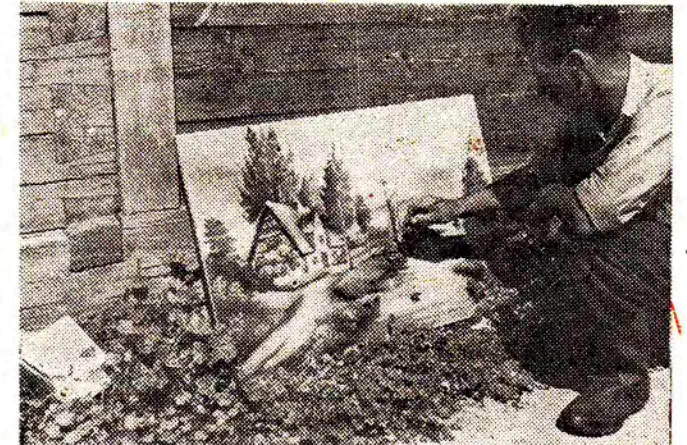
Людзі кажуць, што Янка Мароз ад самага дзяцінства праяўляў выразныя мастацкія здольнасці. Як мог памагаў яму малады настаўнік з Нарэўкі, Стахурскі, які захапляўся гэтым напрамкам мастацтва.

— Маёй любімай тэмай — кажа Янка Мароз — з'яўляецца «Новае і старое». Гэта ўсё я хачу паказаць. Інтарасуе мяне прырода, люблю вельмі маляваць краявіды — нашыя краявіды — дадае, калі ўбачыў што я прыглядваюся такому «безгустоўнаму вобразу» аб якім на пачатку ўспомніў.

«Наш краявід», гэта вобраз, які прадстаўляе раку ў лесе — цёмназялёныя дрэвы выглядаюць «як жывыя», адбіваюцца ў вадзе так, што здаецца яна дрыжыць і плыве.

— А дзеля чаго Вы побач малюеце от такія паскудствы — гавару я паказваючы на другі безгустоўны малюнак.

— Бо «паскудствы» тыя людзі ў мяне заказваюць, а гэтай «рэчкі ў лесе» — ніхто не купіць. — От такі я вам дам прыклад — кажа далей Янка. Глянце на гэты малюнак дзе трох старых гуляюць у карты, а чацвёрты — «кібіцуе». Доўга можна глядзець на яго і ўсё штораз больш захапляцца. Ці-ж не праўда? — Якія жывыя постаці, якая міміка, якая ігра святла, колеру і ценяў. Маляваў яго якісьці незнаёмы мастак, палкоўнік Чырвонай Арміі, які нейкі час жыў у майго знаёмага ў Бельску. Намаляваў яму на памятку, а цяпер ён прынёс мне і кажа: — От яшчэ нязгоршае палатно, толькі што так змарнавана, ну і просіць мяне, каб на ім намаляваць... лебедзяў. Тыя лебедзі я намаляваў яму на сваім палатне, а гэты жывапіс пакінуў сабе. Вы не здзіўляйцеся, што я малюю «па заказу», тут справа ў тым, што іншых рэчаў у мяне ніхто і не купіць...

У такіх умовах малюе Янка Мароз.
Фото Рыбінскі

*

З другімі думкамі я ішоў з Семяноўкі. Думаў тады, што вясковым мастакам бясспрэчна трэба памагчы. Трэба ім даць напрамак, каб яны ўмелі маляваць. Думаў што найлепш было-б, калі Павятовыя аддзелы культуры сарганізавалі-б хоць калі-некалі сходы мастакоў свайго павета і каб гэтыя сходы праводзіліся прафесарамі Ліцэя мастацкіх вырабаў (Ліцэй пластычных штук). Многа скарысталі-б яны з гэтых кансультацый.

Так — гэта трэба зрабіць. Таксама трэба дапамагчы вясковым мастакам прадаць свае вырабы, каб зрабіць іх незалежнымі ад прыватных «заказаў».

Але тут аказваецца, не толькі трэба навучыць маляваць, трэба каб людзі ўмелі адрозніць сапраўднае мастацтва ад «кіча», ад усякай усячыны, якая на жаль упрыгожвае нашы хаты.

І гэта справа павінна быць пастаяннай тэмай нашых настаўнікаў у школах, у вясковых клубах і чытальнях. Трэба выслаць на вёскі хоць малыя мастацкія выстаўкі (якія маглі-б змясціцца напрыклад у школе ці ў клубе). Гэтым павінны заняцца не толькі Рады нарадовыя, але між іншымі і БГ-КТ.

Трэба людзей навучыць... глядзець.

І. РЫБІНСКІ.

Апостраф ('), які ставіцца для аддзялення галоснай літары ад папярэдняй зычнай *(сям'я, з'ява)*, літарай не з'яўляецца.

ГАЛОСНЫЯ ГУКІ І ГАЛОСНЫЯ ЛІТАРЫ.

Галосных гукаў у беларускай мове шэсць, а галосных літар дзесяць. Што-ж гэта такое? У чым тут справа?

Пастараемся гэту справу высветліць. Вось-жа літары: *е, ё, ю, я,* (іх, разам з літарай *і*, часам называюць мяккімі галоснымі), адыгрываюць у нашай мове дваякую ролю.

На пачатку слова, у сярэдзіне і на канцы слова, пасля галосных, пасля мяккага знака і апострафа гэтыя літары абазначаюць два гукі.

Е абазначае *йэ: ем — йэм, лье — льйэ, п'е — пйэ; ё* абазначае *йо: ён — йон, маё — майо, абём — абйом; ю* абазначае *йу: юшка — йушка, даю — дайу; я* абазнчае *йа: яма — йама, аб'ява — абйава.*

Пасля зычных яны абазначаюць галосныя *э, о, у, а* і мяккасць папярэдняга зычнага: *лес — льэс, лёд — льод, зязюля — зьазульа.*

ЗВОНКІЯ, ГЛУХІЯ І САНОРНЫЯ ЗЫЧНЫЯ

Зычныя гукі падзяляюцца на звонкія, глухія і санорныя.

Звонкія зычныя — гэта тыя гукі, якія ўтвараюцца пры ўдзеле голасу і шуму. Да іх належаць: *б, в, г, д, дж, дз, ж, з, й, ў.*

Глухія зычныя ўтвараюцца толькі пры ўдзеле шуму. Да глухіх адносяцца: *к, п, с, т, ф, х, ц, ч, ш.*

Зычныя, якія ўтвараюцца пры найбольшым удзеле голасу, называюцца *санорнымі*. Сюды належаць: *м, н, р, л.* Першыя два з іх называюцца *насавымі*, а астатнія *плаўнымі*.

Амаль усе звонкія зычныя маюць адпаведныя глухія. Мы разгледзім гэта на наступным параўнанні:

Звонкія: *б, г, д, дж, дз, ж, з.*
Глухія: *п, х, т, ч, ц, ш, с.*

Звонкія *в, й, ў,* не маюць адпаведных глухіх. Глухі *ф* не мае адпаведнага звонкага.

Глухі *к* мае адпаведны звонкі толькі ў невялікай колькасці слоў. Гэты гук адпавядае польскаму *g (grobla)*. Ён неўласцівы беларускай мове; усё-ж-такі ён сустракаецца ў некаторых словах: *ганак, гузік, мазгі, розгі, бразгаць, гонты, гуз* і інш.

Зычныя *ж, ш, ч, дж* называюцца *шыпячымі*, а зычныя *з, с, ц, дз — свісцячымі.*

ЦВЁРДЫЯ, МЯККІЯ І ЗАЦВЯРДЗЕЛЫЯ ЗЫЧНЫЯ.

Шмат зычных у беларускай мове бываюць *цвёрдымі* і *мяккімі*. Напрыклад, у словах *стол, вагон, сыны* зычныя *л, н, с* — цвёрдыя, а ў словах *столь, агонь, сіні,* яны мяккія.

Мяккасць зычнага на пісьме абазначаецца мяккім знакам *(соль)* або галоснымі *е, ё, ю, я, і (сена, мёд, дзюба, зямля, ніва).*

Вельмі часта мяккасць зычнага, які стаіць перад іншым мяккім зычным, на пісьме не абазначаецца. Так, пішуць *смелы, сляза, дзверы,* але чытаюць *сьмелы, сьляза, дзьверы.*

Цікавая з'ява адбываецца ў нашай мове пры змякчэнні *д* і *т*. *Д* пры змякчэнні пераходзіць у *дз* (мяккае): *вада — у вадзе, града — на градзе,* а *т* пераходзіць у *ц* (мяккае): *хата — у хаце, свет — на свеце.*

Пераход *д* у *дз* называецца *дзеканнем*, а пераход *т* у *ц* — *цеканнем.*

Гукі *ж, дж, ч, ш, р* і *ц* (калі гэта *ц* не паходзіць са змякчанага *т*) ніколі мяккімі не бываюць. Яны вымаўляюцца цвёрда заўсёды: *жыта, джала, чысты, шост, рэпа, цана.* Дзеля гэтага іх назвалі *зацвярдзелымі.*

СКЛАД І НАЦІСК.

Словы, у якіх больш, чым адзін галосны, падзяляюцца на склады. Колькі ў слове галосных, толькі ў ім складоў.

Словы бываюць *аднаскладовыя (стол), двухскладовыя (кні-га), трохскладовыя (па-пе-ра), чатырохскладовыя (ве-ра-ця-но)* і. г. д.

У слове, у якім два ці больш складоў, адзін са складоў вымаўляецца больш працяжна і гучней чым іншыя. Такое вымаўленне называецца *націскам*. Склад, які вымаўляецца з націскам, называецца *націскным.*

Калі трэба, націск на пісьме абазначаюць вось такім знакам ', які ставіцца над галоснай літарай у націскным складзе:

сяло́, кні́га.

Над літарай *ё*, якая стаіць амаль выключна пад націскам, знак націску не ставіцца: *вёска, жыццё.*

З перамяшчэннем націску ў слове часта мяняецца яго значэнне. Вось параўнайце значэнні гэтых слоў:

кара́ — ка́ра, пара́ — па́ра, вада́ — ва́да,
замкі́ — за́мкі, мука́ — му́ка, сталы́ - ста́лы

ПРАКТЫКАВАННІ.

Дарагі чытач! Калі Вы ўважліва прачыталі гэту гутарку, то Вам няцяжка будзе зрабіць ніжэй змешчаныя практыкаванні.

1. Перапішыце наступныя словы, дзелячы іх на склады, напрыклад: *ся-ло.*

Вёска, горад, пасёлак, канава, двухскібовы, плуг, барана, агарод, жняя, трохгадовы.

2 Перапішыце наступныя словы, дзелячы іх спярша на гукі, а потым на літары, напрыклад: *а-г-о-нь, а-г-о-н-ь.*

Дзяржаўны, дзесяць, падземны, дрожджы, збожжа, хадзіць, хаджу, сядзець, сяджу, летась, леташні.

3. На наступных словах пастаўце націск: палена, сядзіба, жалеза, акно, ворыва, верацяно, кара, каса.

(Працяг будзе).

Матацыкл з конкурсу „Нівы" разыгран

Нягледзячы на асенні дождж, які ліў ад самае раніцы — зала кіно «Зніч» у Бельску была перапоўнена. Не толькі кожны ўдзельнік конкурсу, але і ўсе жыхары Бельска паведамленыя па радыё, былі ўсхвалявапы — хто атрымае так цэнную ўзнагароду.

У прысутнасці прадстаўніка нашай рэдакцыі, старшыня Павятовага аддзела БГ - КТ тав. Майсеня папрасіў з глядзельнай залы дзве асобы, якія будуць саматойна праводзіць лёсаванне. Адным з першых заявіў аб сваёй гатоўнасці гр. Яўгені Гіжэўскі з Бельска. Узяў ён усе паштовыя квіткі ад прадстаўніка рэдакцыі, дакладна памяшаў і ўсыпаў у скрынку. Другой асобай — была Зося Ляхоцкая. Хаця гэтая «асоба» мела ўсяго 4 гады — яна была там самай важнейшай. Зося заплюшчыла вочы... выцягнула адзін квіток і падала камісіі якая побач стаяла.

Камісія праверыла квіток і аб'явіла: «Аліна Федаровіч, вучаніца IX класа «а» Беларускага ліцэя ў Бельску-Падляскім выйграла матацыкл».

Зала аж загрымела гучнымі воплескамі. Аднак на жаль не было там шчаслівай Алінкі. Ці-ж яна гэтага спадзявалася...

Р.

Адказ на анкету

Наша анкета «Сам выпрашыш аб сваім часопісе» змешчаная ў 34 нумары «Нівы» выклікала сярод чытачоў вялікае зацікаўленне. Кожны дзень атрымліваем шмат лістаў, у якіх нашы чытачы пішуць, што хацелі-б чытаць у сваім часопісе. Сёння друкуецца першы ліст гр. Цімафея Ціханюка з вёскі Койлы, Гайнаўскага павета. Ціханюк піша:

«Дарагая рэдакцыя, мне ваша «Ніва» спадабалася і я стаў сталым яе чытачом. Люблю змешчаныя вершы на беларускай, польскай і украінскай мовах. Адначасова прашу Вас, калі можна, змясціце мой верш, які скажа ўсё тое, што я хацеў-бы бачыць у «Ніве».

У газету „Ніва"

Ты газета «Ніва»,
Ніва дарагая,
Кожны твой нумар
З радасцю чытаю.
Бо гучыць ён вельмі
Моваю радною,
Памагае ў працы
І жыць з людзьмі ў спакою.
Усё ты нам раскажаш:
Што тварыцца ў свеце,
За чужой граніцай
І ў нашым павеце
Я твае малюнкі
Часта аглядаю.
Вялікіх поспехаў
Я табе жадаю!
Каб ты беларусам
Нашым усім служыла,
Як мае ты сэрца,
Для сябе здабыла.
Сэрца маё з мовай
Разам вырастала
І сваю Айчыну
Вельмі пакахала!
Калі быў маленькі, —
Маці калыхала,
Белавежская пушча
Песні мне спявала.
А зямля благая
Хлебам нас карміла
А вада із Нарвы
Многа раз паіла.
Ой таму люблю я
Краіну Святую
І яе газету,
«Ніву» дарагую.
І таму жадаю
«Ніве» я поспеху!
Мільён накладу
А людзям пацехі!

ЦІХАНЮК ЦІМАФЕЙ Е.

Ці ведаеце, што ...

...самым вялікім кантынентам на свеце з'яўляецца Азія, аб плошчы 44 мільёнаў квадратных кілометраў.

*

...самым глыбокім возерам на паверхні зямнога шара з'яўляецца возера Байкал у СССР аб глыбіні 1.741 метраў.

*

...найвышэйшым дрэвам зямнога шара з'яўляецца эўкаліпт. Расце ён у Аўстраліі і мае 155 метраў вышыні, а каліфорнійская секвоя расце да 142 метраў вышыні.

*

...Масква — сталіца СССР займае абшар 330 квадратных кілометраў. Налічваецца ў ёй больш шасці мільёнаў жыхароў.

*

...слаўная кітайская сцяна, прылічваная да «сямі цудоў свету» мае 2.300 метраў даўжыні. Збудавана яе ў 480—222 гадах да нашай эры.

*

...Егіпецкія піраміды лічаць цяпер амаль 5 тысяч гадоў, а самая вялікая з іх, піраміда Хэопса мае 233 метраў шырыні і 145 вышыні.

Моды

Надыходзіць зіма. Час ужо падумаць нам аб тым, якое паліто купіць. Некаторыя з нас маюць з гэтым шмат клопату. Асабліва складанай з'яўляецца гэта праблема для жанчын, якія жывуць далей ад горада. Яны не могуць штодня пайсці ў Дом моды, ці ПДТ — падабраць адпаведнае адзенне. Прыходзіцца тады ісці да краўца ці краўчыхі і шыць з матэрыялу. Але і тут справа не простая, бо трэба думаць і думаць над мадэлем, як яго пашыць. І такая вялікая турбота, што паверыць немагчыма. Дрэнна, як няма ў што адзецца, але аказваецца, што і нялёгка адзецца хоць і ёсць у што! Праўда?

А вось яшчэ адна справа. Бывае так, што мы — жанчыны не ўмеем падабраць сабе колеру. Мала колеру, сам мадэль не кожнай з нас будзе адпаведны. Напрыклад дапасаванае паліто адпаведнае толькі шчуплай жанчыне.

На здымку: задэманстраваны мадэль балёвай сукні. Як бачым сукня (як і іншыя якія там дэманстраваліся) доўгая і шырокая. Яе шыкарнасць тым большая, што сукня мае адкрытае плячо.

На здымку: бачым паліто багата абшытае лісам і адпаведны да гэтага капялюш

Адносна колераў: колер белы, шэры, чырвоны, бардовы, бранзовы — адпаведны кожнай з нас. Колер жоўты — брунеткам. Колер чорны, зялёны і ружовы — русым і бландзінкам. Некаторыя з нас думаюць, абы дарагі матэрыял, — то ўжо прыгожа. Не! Ён можа быць самы танны, але як густоўна прыгожа пашыецца з яго нешта — то паб'е рэкорд дарагому. Адносна сукенак — то хачу падкрэсліць, што вельмі часта сустракаецца, што жанчыны даволі тоўстыя шыюць сабе сукенкі ў складкі, або ў зборы, што не адпаведнае. Яны пасуюць толькі жанчынам шчуплым.

Заўсёды: не значыць гэта, што павінны зноў шыць моцна дапасаваныя. Некаторыя адзяваюцца безгустоўна, стракката. Запамятайце, што паліто, рукавічкі, капялюш ці хустка павінны пасаваць колерам. Не прыгожа напрыклад будзе выглядаць бландзінка ў шэрым паліто і жоўтай хустцы, або ў зялёным і чырвонай або сіняй хустцы, — як і пасуе да шэрага, сіняга або гранатовага паліто.

Паводле таго, што піша заграгічны друк, на Захадзе Еўропы праяўляецца мода ўсходнеруская. Мода гэта карысталася вялікім поспехам у час паказу новых мадэляў у Парыжы.

Апошнім часам, к вялікаму здавальненню насельніцтва Польшчы, гэткі паказ адбыўся ў Варшаве.

У сённяшнім нашым нумары падаем некалькі мадэляў дэманстраваных у Варшаве. Ёсць гэта мадэлі якіх нам пераважна не хапала раней.

Гэтыя ўсе мадэлі праектаваліся Ядвігай Грабоўскай у Доме моды ў Варшаве, вул. Марэцкая 5/7.

На здымку: прыгожы выгадны плашч і (звярніце ўвагу) дапасаваны да фігуры.

ЗАСІЛЬ БАРШЧЭЎСКІ (10)

Мішкава жаніцьба

— Паслухайце мяне, Груня — прамовіў ён ужо спакойным голасам. — Я-ж ведаю, што вы яго не кахаеце. Як-жа можна так жыць? Ці-ж доўга можна так мучыцца? Ці-ж варта вам, толькі што расцвіўшай кветачцы — вянуць без кахання?

Памятайце Груня, што маладыя найпрыгажэйшыя гады, ніколі ўжо не вяртаюцца. Дык ці-ж варта траціць іх у такім жыцці, якім вы зараз жывеце? Я вечарам заўсёды выходжу над раку з вудамі. Вось там я на вас, Груня, буду чакаць. Там мы і пагаворым.

— Ды што вы! Сярожанька міленькі! Як-жа так можна. Я-ж замужняя! Ах божанька ты мой, а што-ж на гэта Мішка скажа... людзі на языкі возьмуць, абгавораць, абсмяюць мяне, няшчаслівую.

Не, Сярожанька — станоўча сказала Груня, не магу я так! Каб і як хацела, дык не магу! І вы пра гэта забудзьце. Што зрабіць, няхай ужо так застанецца, як ёсць.

— А ўсё-ж такі я буду чакаць на вас, — адказаў тады адыходзячы Сяргей.

Ад таго часу, вечарам Груня нават глянуць баіцца ў бок ракі. А ўсё-ж такі пастаянна думае пра яе. Рака і чарнавокі Сярожа з вудамі, які амаль што вечар сядзіць на беразе і чакае на яе, з думак Груніных ніколі не выходзяць.

Вось і цяпер ляжыць Груня на ложку ды згадвае: «Пойдзе сёння Сярожка над раку ці не пойдзе». Яна працягнуўшы руку — выняла са шкляні стаяўшай на стале кветачку рамонку і абрываючы беленькія лісточкі пачала варажыць:

— Пойдзе, не пойдзе, пойдзе не пойдзе... Пойдзе!

Адчуўшы нейкую радасць з гэтай варажбы Груня адкінула абскубаную кветачку. Думкі яе бесперапынна плылі далей.

Старэнькая Мішкава маці кешкалася ў кухні з гаршчкамі. Яна заўсёды мела нейкую работу.

А Груня ляжала і думала. Ужо сонца хавалася за сялом, калі пад акном, у якое ў той час узіралася Груня, прайшоў Сяргей з вудамі. Нешта зашчымела ў Груніных грудзях. Яна ўстала і пачала засцілаць ложак.

— А мо' пайшла-б на раку, Грунька, ды прынясла нанач намочаны кужаль? — нясмела спытала старэнькая свякруха.

Груня застыла пры незасланай пасцелі. Яна першы раз з удзячнасцю паглядзела на свякруху і пачала апранацца.

Мішка як і заўсёды позна прыехаў з поля. Разпрогшы сваю старэнькую «маланку», ды падкінуўшы ёй у жолаб вязку сена, хутка чыкілдаючы накіраваўся да хаты.

— А дзе-ж Грунька? — разглядзеўшыся — запытаў ён.

— На раку пайшла па кужаль — бордзенька завіхаючыся ля прыпечка паведаміла маці.

— Даваць вячэру, ці на Груньку пачакаеш? — спытала яна.

— Пачакаю, не спешна — адказаў Мішка.

Ён нездаволеным позіркам абвёў непрыбраную засмечаную хату. — За гэтымі работамі беднейкая Грунька нават прыбраць не мае часу — падумаў ён са спачуваннем. Трэба падмесці, надыдзе хто, дык пачне малоць языкам, што маладая гаспадыня, а ў хаце поўна смецця — пастанавіў ён і пачаў падмятаць.

Прайшло многа часу, а Груня ўсё не вярталася. Мішка занепакоіўся.

— А мо' ёй цяжка прынесці кужаль? Пайду памагу ёй, а вы пачакайце з вячэрай, — звярнуўся ён да маці.

Вузенькая пратоптаная сцежка вяла праз агароды проста да рэчкі. Стаяла цёплая месячная ноч. За ракой у алешыне раздаваліся залушэўныя трэлі салаўя. Ужо недалёка заставалася да рэчкі, а Груні ўсё не было відаць. «Дзе-ж яна можа быць» — раздумліваў Мішка.

Раптам за зялёным карчом ракіты нешта забялела. Кроплісты пот выступіў Мішцы на лоб, а рукі моцна зашчаміліся ў кулакі. Ён глядзеў і вачам сваім не мог паверыць.

За карчом стаяла Груня з Сярожай. Расплеценая, доўгая каса яе, ў нeладзе рассыпалася па плячах. Белыя круглыя рукі, быццам хмель тычку, аплялі Сярожаву шыю, а губы яго законнае жонкі ў гарачым пацалунку зрасліся з Сярожавымі губамі.

Мішцы ў галаве зашумела, а нейкая чырвоная заслона апала яму на вочы. Ён быццам п'яны захістаўшыся на нагах выцягнуў з кішэні вялікі складаны нож і разшчаміў яго...

— Жоўташчокі месяц, як-бы не хоцячы быць сведкам схаваўся за хмару.

Мішка стаяў у нерашучасці. Чырвоная заслона памалу падымалася з яго вачэй.

Ці-ж гэта ў чым дапаможа? — думаў Мішка, ўзіраючыся на бліскучае вастрыё нажа. Павярнуўся і хістаючыся, быццам старэнькі дзядок, паплёўся да хаты. Толькі цяпер ён адчуў на ўсім целе вялікую стомленасць.

— Ды што там каханне, плюнь ты на яго, Мішка, пажывее дык прывыкне — успомніліся яму словы дзядзькі Піліпа. — Вось табе і прывыкла. Вось табе і цяплынь сямейнага жыцця. Вось табе і перапёлачка.

Сапраўдная перапёлачка — іранічна падумаў Мішка. — Ну і зачырыкала.

КАНЕЦ.

Як забяспечыцца дрэвам для апалу

Жыхары шматлікіх вёсак Беласточчыны зараз маюць вялікі клопат у атрыманні дрэва для апалу.

Дзеля таго, каб дапамагчы сялянам у атрыманні дрэва, Беластоцкая акруга дзяржаўных лясоў прызначыла на продаж звыш 60 тысяч кубічных метраў драўніны, якая ляжыць дагэтуль у нашых лясах. Паасобныя групы сялян, якія хочуць купіць дрэва, могуць звяртацца ў Павятовыя праўленні ЗСХ, якія будуць накіроўваць іх у адпаведныя лясніцтвы.

Цана аднаго кубічнага метра такога дрэва складае 5—12 злоты. Групы сялян будуць вывозіць дрэва з лесу ўласнымі сродкамі, а калі аддегласць ад лесу да іх вёсак вялікія, могуць дрэва давозіць цягніком.

Атрыманнем дрэва ў лясах займаюцца таксама ГС-ы. Праводзяць яны вярбоўку людзей, якія могуць працаваць на лесанарыхтоўках знаходзячы такім чынам крыніцу зарабкаў. За гэтую работу ГС-ы будуць плаціць 35—50 злоты.

ГС-ы таксама будуць дастаўляць ужо гатовае дрэва ў гарады. Цана аднаго кубічнага метра такога дрэва будзе складаць 60—70 злоты.

Увага школьнікі!

Падаем спіс беларускіх школьных падручнікаў па граматыцы і літаратуры для пачатковых і сярэдніх школ, якія прадаюцца ў кнігарнях у Беластоку.

Кнігарня «Дом Ксёнжкі» ў Беластоку, вул. Кілінскага 10 мае наступныя падручнікі: граматыкі для класаў II, IV, VI і VII.

У гэтай-жа кнігарні можна атрымаць падручнікі па літаратуры: хрэстаматыю для класаў VII-га, VIII-га, IX-га і X-га. Беларускую літаратуру для класаў VIII і Беларускую Савецкую літаратуру для класаў IX і X.

Падручнікі для чытання для пачатковых школ (чытанкі) для класаў I, II. III, IV, V, VI можна купіць у кнігарні № 2 вул. 1-га Мая 24.

Усе вышэй паданыя падручнікі можна атрымаць шляхам пісьмовых запатрабаванняў прысланых у даную кнігарню.

Нашы карэспандэнты і чытачы пішуць

ПІСЬМО Ў РЭДАКЦЫЮ

DWAJ OBYWATELE

Jak często jeszcze w Polsce, a szczególnie na Białostocczyźnie, tam gdzie Białorusinów najwięcej, słowo Białorusin wprowadza na twarzy innego obywatela wyraz grymasu, niezadowolenia. Słowo to działa jak jakaś zła i obca metamorfoza.

Często właśnie zastanawiałem się nad tym. Dlaczego tak jest?

I Wy drodzy czytelnicy, szczególnie Białorusini, też napewno często nad tym myśleliście. Otóż pragnę choć w kilku słowach kwestię tą omówić.

W Polsce Ludowej każdy obywatel pracujący uczciwie dla szczęścia swojego i dobra narodu, korzysta z przywilejów i praw należących się wszystkim obywatelom bez różnicy na poglądy, narodowość czy kwestię teologiczną. Wszyscy ci obywatele powinni wiedzieć, że nie ma u nas i nie może być dyskryminacji rasowej. Lecz często się jeszcze zdarza, że choć w niedużym stopniu, ale jest jeszcze ona.

My, Polacy, bardzo często jako naród przechodzimy dziwne koleje życia. Życie nasze przez lata niewoli hitlerowskiej i wojny dało możność aby zjednoczyć się wspólnie. Ramię przy ramieniu Polak, Białorusin, stanęliśmy wspólnie do ciężkiej walki o wyzwolenie Tysiące Białorusinów oddało życie za Polskę. Tak jak i my, tak i oni wierzyli, że Polska stanie się krajem, w którym nie będzie dyskryminacji.

A jednak są wypadki, że niektórzy starają się dokuczyć Białorusinom. Takie właśnie postępowanie uważam za bardzo niesprawiedliwe, nie obywatelskie.

Czy ten obywatel, który dyskryminacje rasowe jeszcze stosuje zastanowił się co robi, czy pomyślał, że nie tylko on jest obywatelem Polski, ale również i Białorusin.

W Polsce Ludowej nie może być mowy o tym aby ktokolwiek ośmielił się stosować dyskryminację rasową. Powinniśmy raczej być dumni właśnie ,że jako dwaj obywatele — Polak — Białorusin, budują wspólnie w ciężkiej pracy i trudzie nasza piękną, ukochaną Polskę Ludową.

W tym wypadku nasze władze terytorialne, partyjne, organizacje młodzieżowe i społeczne powinni świecić przykładem. W naszych świetlicach, zakładach pracy, PGR, spółdzielniach produkcyjnych, gdzie pracują Białorusini, powinny być częściej i więcej organizowane występy z programami białoruskimi, gazetki ścienne, obrazujące wydajność pracy Białorusinów. Więcej pracy agitacyjnej w zlikwidowaniu niedociągnięć, jakie miały dotychczas na tym odcinku. Powinniśmy i musimy pokazać Białorusinom, że jesteśmy braćmi w pracy dla dobra Ojczyzny. Musimy pokazać, aby cieszyli sie z naszych osiągnięć, do których tak, jak wszyscy dokładają też starań i pracy.

Nie możemy patrzeć na Białorusina, jak na kogoś obcego. Musimy mu pokazać, że jest naszym obywatelem. Że nie może się czuć gorzej w Polsce, jak my. Nie może być pokrzywdzonym.

I dlatego dołóżmy starań, aby to uczynić. Uczynić i naprawić nasz nietakt życiowy w tym kierunku. Czas skończyć z tym, co było. Stać nas na coś nowego i chwalebniejszego.

Stać nas, aby pokazać, że Białorusin i Polak są jednakowymi obywatelami Polski Ludowej. Pokazać to, aby Białorusin nie potrzebował wypierać się swojej narodowości przed strachem, aby uniknąć dyskryminacji, jak to często się zdarza.

Musimy pokazać, że jesteśmy wszyscy równymi obywatelami, pracującymi dla dobra własnego i narodu.

W. SAMOZWAŃSKI
Łęgówek, pow. Olecko.

Што на гэта жыхары Мілейчыц

Есць такая народная прымаўка: «Калі асла цягнеш за вушы, то ён упіраецца, а калі яго цягнеш за хвост, тады ён «прэцца» наперад». Гэту прымаўку можна цалкам ужыць у ахарактарызоўцы пачынанняў «дзеячоў» у Мілейчыцах.

У Мілейчыцах няма ніякага спартыўнага аб'екта. І вось на грамадскім сходзе вырашана пабудаваць вялікі, прыгожы стадыён. Устворана Камітэт пабудовы стадыёна, які узначаліў старшыня ГРН Юзефовіч. Узятыя абавязацельствы грамада не магла выканаць уласнымі сіламі, магчымасцямі, і таму звярнуліся ў Ваяводскую раду ЛьЗС у Беластоку. Рада ЛьЗС, а як-жа, аказала канкрэтную дапамогу накіроўваючы кваліфікаваных інструктараў і асігнавала суму 44 тыс. злоты. За гэтыя грошы мелі быць пабудаваны раздзявальні, лаўкі, драцяная агарожа і шмат іншых дапаможных пабудоў. На месцы, дзе меўся быць пабудаваны стадыён, праведзена выкарчоўку, а атрыману такім чынам драўніну адвезена ў Нурацкую лесапільню. Атрымана з гэтага дрэва 6 м³ драніцы, якую праектавалася ўжыць пры будаўніцтве стадыёна. Нават наконт гэтага была пастанова ГРН. Але пастанова, пастановай, а драніцу старшыня ГРН Юзефовіч загадаў перадаць у карыстанне Мілейчыцкім кааператыўшчыкам. Падчас абмяркоўвання гэтага славутага абавязацельства было ўдакладнена, што большасць зямных работ звязаных з пабудовай стадыёна, як нівеліроўка і г. д. выканаюць жыхары Мілейчыц грамадскім працоўным абавязацельствам.

Абавязацельства аднак засталося толькі абавязацельствам. Зараз ніхто не хоча працаваць пры пабудове стадыёна, набліжаецца канец года, 44 тысяч грашовых асігнаванняў, якія знаходзяцца ў Семятыцкім банку, з новым годам прападзе, як невыкарыстаныя. Ну, а Камітэт пабудовы стадыёна ад усяго гэтага адварочваецца і ўсёроўна як той праславуты асёл, адступае назад.

Калі не было стадыёна, то ўсе крычалі — хочам мець стадыён, дапамажыце нам. Дапамаглі, прызначылі грашовыя асігнаванні, запэўнілі інструктаж, — цяпер усе ініцыятары адступаюцца назад і ніхто не жадае дапамагчы ў пабудове стадыёна.

А мо' Камітэту пабудовы стадыёна і жыхарам Мілейчыц думаецца, што *можа нехта за іх пабудуе стадыён?*

А. О.

IV-ты Усепольскі дэкламатарскі конкурс

Міністэрства культуры і мастацтва супольна з усімі культурна - асветнымі ўстановамі арганізуе ў 1956/57 годзе IV-ты Усепольскі конкурс, мэтай якога з'яўляецца распаўсюджванне любві да мастацкай дэкламацыі, пашырэнне кола любіцеляў літаратуры і паэзіі узняцца на вышэйшы ўзровень і папулярызацыя дэкламатарскага майстэрства.

Конкурс будзе праведзены ў чатырох катэгорыях:

I. аматарскага руху вёсак і гарадоў.

II. школьнай моладзі.

III. студэнцкай моладзі.

IV. артыстычна - прафесіянальнай.

У бліжэйшы час Алдзелы культуры рад нарадовых арганізуюць на ўсіх ступенях конкурсныя суды, так, што да месяца снежня г. года будуць праведзены ўступныя спаборніцтвы.

Павятовыя спаборніцтвы будуць праведзены ў снежні і лютым, а ваяводскія — сумесна з прызнаваннем узнагарод і дыпломаў, адбудуцца ў сакавіку і красавіку 1957 г. Цэнтральныя спаборніцтвы правядзе конкурсны суд у тэрміне ад 5 да 15 мая 1957 года.

У конкурсе прадбачваецца тры рэпертуарныя групы:

1. проза,
2. паэзія,
3. сатыра.

Дэкламатары абавязаны падрыхтаваць у davольным рэпертуары па адным творы з двух выбраных груп.

Узнагароды складаюць ад 500 — да 4.000 зл. Агульная сума ўзнагарод складае лік 50.000 зл.

Галоўнае Праўленне таварыства польска - савецкай дружбы прызначыла шмат узнагарод за выдатнейшыя дэкламацыі з перакладаў беларускай, рускай, украінскай, літоўскай і іншых савецкіх літаратур.

Апрача гэтага — дзеля яшчэ большай папулярызацыі такіх пачынанняў, Галоўнае Праўленне беларускага грамадска - культурнага таварыства ў Беластоку прызначыла спецыяльныя ўзнагароды за найлепшыя дэкламацыі на беларускай мове.

Спадзяемся, што не толькі ўзнагароды і слава на агульнадзяржаўных спаборніцтвах, але перш-на-перш хараство і любоў да нашай роднай мовы будуць найлепшым штуршком да як найшырэйшага ўдзелу беларускіх дэкламатараў. (Р)

Звыш 60 тысяч злоты з вырошчвання ільну і тытуню

Сельскагаспадарчы кааператыў у Храболах, Бельскага павета, славіцца тым, што тут вырошчваецца вельмі прыгожы лён і тытунь.

Храбольскія кааператыўшчыкі з вырошчвання гэтых карысных культур маюць нямалы даход.

Вось напрыклад у мінулым годзе за праданы дзяржаве з 5-ці гектараў лён яны атрымалі 51 тысяч злоты.

І за тытунь, які пасадзілі на плошчы 0,35 гектараў атрымалі звыш 9 тысяч злоты.

І ў гэтым годзе вельмі добра ўрадзіў храбольскім кааператыўшчыкам лён і тытунь. З 4-ох гектараў ільну яны спадзяваюцца атрымаць многа больш даход чым у мінулым годзе.

А ўраджай тытуню, дзякуючы дбайнасці і пастаяннаму догляду яго кааператыўшчыкам Трахімам Глівай, у гэтым годзе на два разы большы чым у мінулым. Вырошчванне ільну і тытуню з'яўляецца вельмі карысным.

Некалькі год таму назад, храбольскія кааператыўшчыкі за даход атрыманы з продажы ільну, купілі на ўласныя патрэбы грузавую машыну.

Чаму ПКП не дбае аб пасажыраў

Паміж чыгуначнай станцыяй Чаромха ў Гайнаўскім павеце, а станцыяй Нурац у Семятыцкім павеце, знаходзіцца прыпынак Баравікі. Месца гэта толькі называецца прыпанкам, а ў рэчаіснасці яго зусім няма — адно чыстае поле і больш нічога. А трэба прызнаць, што на прыпынку ў Баравіках штодзень вялікі рух, бо з навакольных вёсак шмат людзей ездзіць на працу ў Нурац і Чаромху, шмат моладзі ў школы, адным словам прапускная здольнасць перапынку — даволі вялікая.

Летам, калі свеціць сонца — гэта нічога страшнага, так пастаяць і пачакаць на цягнік, аднак восенню і зімой, калі свет снегам заносіць, або дажджом залівае, калі мароз аж трашчыць — тады горш. Нажаль мароз і снег на Беласточчыне ўсім аж надта добра вядомыя.

Калісьці на прыпынку ў Баравіках была старая каробка вагона, у які хоць некалькі чалавек чакаючых на цягнік магло схавацца на выпадак непагоды. Аднак «каробка» гэта ўжо даўно разляцелася.

Ці-ж узначальваючыя ПКП не падумалі аб гэтым, каб у Баравіках хоць нейкую будку з дошчак пабудаваць, у якую падарожныя маглі-б хавацца. Гэта-ж і кошт невялікі, але карысць аж надта вялікая.

На прыпынку штодзённа можна наслухацца толькі «прыемных» пажаданняў для ПКП, што час ужо падумаць над гэтым. Начальства ПКП павінна неадкладна гэтай справай зацікавіцца.

А. О.

Увага, члены БГ-КТ у Варшаве!

Праўленне Аддзела БГ-КТ у Варшаве паведамляе ўсіх членаў Таварыства ў Варшаве, якія зложылі дэкларацыі і аплацілі членскую складчыну, што членскія білеты выдаюцца ў памяшканні БГ-КТ: Варшава, вул. Сенатарская, 8.

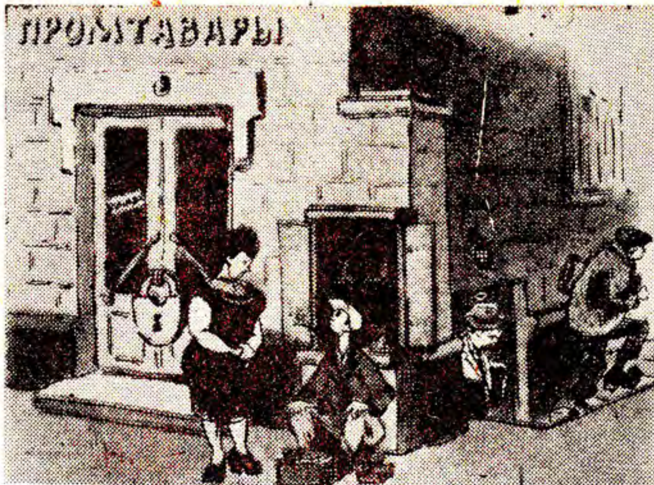
Адначасова прыпамінаем, што бюро Праўлення адкрыта штодзень (апрача нядзель) з 16 — да 18 гадз.

БЕЛАРУСКАЕ ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАЕ ТАВАРЫСТВА
ў Варшаве

ПАВЕДАМЛЯЕ
аб прыёме кандыдатаў
у
БЕЛАРУСКІ АНСАМБЛЬ ПЕСНІ і ТАНЦА
які арганізуецца ў Варшаве

Заявы прымаюцца ў памяшканні Аддзела БГ-КТ ў Варшаве, вул. Сенатарская, 8, штодзень з 16 — да 18 гадзін. Заклікаем усіх беларусаў, пражываючых у Варшаве да папулярызацыі і падтрымкі свайго мастацкага калектыву. Усіх ахвотных грамадзян, якія маюць добры слых і прыемны голас просім узяць удзел у арганізуемым ансамблю. Звяртаемся таксама да ўсіх грамадзян, якія маюць тэксты з нотамі беларускіх народных песень і песень беларускіх кампазітараў з просьбай ахвяраваць або пазычыць іх кіраўніцтву ансамбля.

— Не ведаеце, чаму другі дзень магазін зачынены!
— Новыя тавары прывезлі...

(Вожык)

Кастрычніцкае зарыва

Члены былога акцыянернага таварыства Суэцкага канала сядзелі за круглым сталом, курылі гавайскія цыгары ды абмяняліся меркаваннямі.

— Падумайце панове нашы бацькі пабудавалі Суэцкі канал, за грошы, якія ўласнай крывёю і ўласным потам запрацавалі, а цяпер чорнамазыя егіпцяне распараджваюцца ім — сказаў англічанін праціраючы акуляры.

— Гэта не аргумент, мы эксплуатавалі канал 90 гадоў і за атрыманыя грошы маглі-б пабудаваць дзесяць каналаў, але справа ў тым, што нікчэмныя егіпцяне адчуваюць сябе самастойнымі, як пры ўладзе фараона Рамзеса — запярэчыў француз паблісквающы залатымі зубамі.

— Вось сказалі! Фараон зусім ні быў самастойным, ён быў залежны ад жрацоў. Цяпер функцыі жрацоў перайшлі да капіталу, і перад гэтымі капітала-жрацамі егіпцяне павінны схіліць галаву — сказаў амерыканец.

— Жрацы перамаглі фараона пры дапамозе зацьмення сонца, а мы павінны прымусіць егіпцян і падпарадкаваць іх сабе пры дапамозе зацьмення розуму — падказаў англічанін.

— Гэта нялёгка, бо егіпцяне зіраюцца на Кастрычніцкую рэвалюцыю, якая адрадзіла ідэі аб справе нацый на самавызначэнне. Іменна Кастрычніцкая рэвалюцыя, 39 год таму назад упэўніла народы, што яны могуць паверыць у свае сілы — падкрэсліў француз.

— А чаму, панове, прадстаўнікі Іспаніі, Германіі, Аргентыны не бяруць слова? — спытаў амерыканец.

— Мы як заўсёды чакаем, пакуль вы ўнясеце сваю прапанову, а ў час галасавання падымем рукі — хорам адказалі спытаныя.

— Трэба рашуча дзейнічаць, прапаную паслаць войска ў Егіпет — сказаў француз.

— Дазвольце вам прыпомніць, што Англія і Францыя пасылалі свае войска ў Мурманск і Одэсу. Японія акупіравала Уладывасток, каралеўскі флот падыходзіў да Кранштата, а ўсё дзеля таго, каб знішчыць Кастрычніцкую рэвалюцыю і ў істоце нічога з гэтага не атрымалася, узрасло супраціўленне народа, і рэвалюцыя перамагла — прыпомніў амерыканец.

— Што-ж нам выпадае рабіць? Глядзець на трохзвёздны флаг над Суэцкім каналам? — спытаў англічанін і павярнуўся ў акно, з якога пачуўся шматгалосны шум.

— Што вы там бачыце? — спыталі прысутныя.

— Паход бастуючых дакераў. Можаце панове ўпэўніцца, зарыва Кастрычніцкай рэвалюцыі ва ўсіх канцах свету — адказаў англічанін, кідаючы ў папельніцу нелякураную цыгару.

Дзядзька Лявонь

Рагуліна прамова да свайго гаспадара

Я, сялянская карова,
Прашу слова. Дайце слова!
Ну, за што цярплю я здзек
Праз увесь каровін век?

У хляве — гуляй у жмуркі,
Толькі свецяць трохі дзюркі,
У ім, папраўдзе вам кажу,
Я ўсю зімачку дрыжу.

Ем-жа я адну салому,
Дык вядома і малому,
Што не дам шмат малака, —
Трэба сена ды мука.

Як саломы я не вьем,
Дык ты перыш мяне кіем
Па спіне ды па баку, —
Дзе-ж таму быць малаку?
Не ўзбівай мне кіем спіну,
А давай лепш канюшыну,
Бі больш рэпай, бураком,
Тагды будзеш з малаком.

К. КРАПІВА.

Смяротная хвароба

Adenauerus hitlerieusis

Прыказкі і прымаўкі

Ні знаўшы броду ні лезь ў воду.

Ні карміўшымі буракамі ні пашлеш за быкамі.

Усё бусенькі ды бусенькі, а абое галюсенькі.

Што будзе, то будзе, а дзве смерці ні будзе.

— Хвілінку мілыя мае, я толькі скокну па грошы... Р.
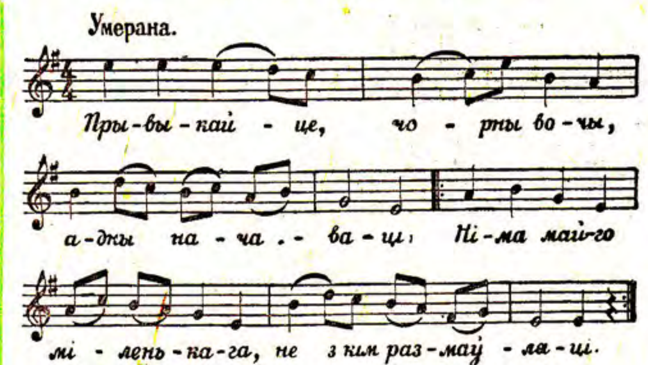
Ксёндз і п'яніца

— Вы грамадзянін не павінны піць водкі — кажа ксёндз да свайго парафіяніна. — Водка, — гэта ваш вораг.

— Не, паночку, я яе піць не перастану, святое евангеліе навучае, што трэба кахаць сваіх ворагаў.

Прывыкайце, чорны вочы...

(Беларуская народная песня).

Прывыкайце, чорны вочы,
Адны начаваці:
Німа майго міленькага,
Не з кім размаўляці.

Німа майго міленькага,
Німа гаспадара,
Каму-бы я пасцелечку
Пухаву заслала.

Даўно свайго міленькага
У паход выпраўляла,
З тых пор свае чорны вочы
Слязьмі выцірала.

Пасляпіла свае вочы
Горкімі слязамі,
Няма жысці, няма рады,
Усё за варагамі.

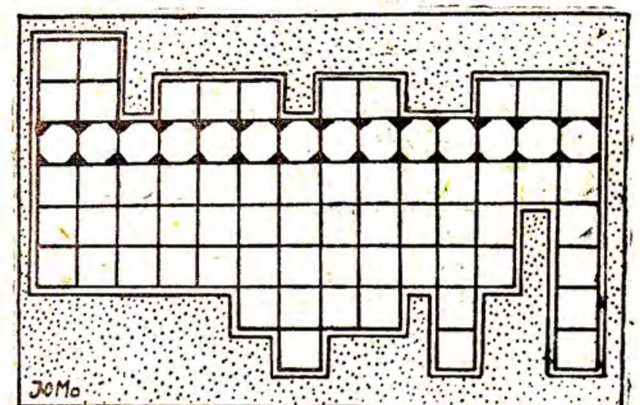
Паны дзяруць, паны скубуць,
А багач за імі, —
Паследнія манатачкі, —
Мы паізнасілі.

Выхадзіла на дарогу,
Выхадзіла ў поле,
Нідзе следу не відала
Там свайго мілога.

— Навярніся, мой міленькі,
Да з таварышамі,
Калатніце міраедаў,
Што-б яны не ўсталі.

ЛАГАГРЫФ

Склаў: ЮМо

У вышэй прыкладзену фігуру па вертыкалі трэба ўпісаць 14 слоў, значэнне якіх растлумачваецца ніжэй.

Значэнне слоў: 1. Абаронца справядлівасці. 2. Галіна літаратуры. 3 Вялікае зборышча вады. 4. Прадстаўнік у сейме. 5 Там здабываем веды. 6. Не ашуканства. 7. Постаць з «Нівы» 8 Немалады. 9. 20. студзеня 1957 г. 10. Жыве ў Белавежскай пушчы. 11 Недарэчнасць. 12. Стан надвор'я 13 Частка цела 14. Працуе на раллі.

Чытаючы па чарзе літары ў абазначаным гарызантальным радку, атрымаецца актуальная развязка.

Сярод чытачоў, якія да 10.XI г. г. прышлюць у рэдакцыю правільныя развязкі будзе разыграна ў латарэю 10 кніжных узнагарод.

АГАФОН АБРОТКА АРГАНІЗУЕ

Стаяць дзеці ля ваконца
Ужо зараз зайдзе сонца.
Прыдзе вечар, доўгі вечар
Агафончык раіць дзецям:

— Слухай, Толік, і ты Надзька,
Ідзеце, клічце цётак, дзядзькаў
І разбегліся рэбяты
Зваць людзей у чытальню-хату.

Сам прыбег дамоў. З парывам
Узяў кніжку, злапаў «Ніву»:
Доўга дома не марудзіў,
Бо яго-ж чакаюць людзі.

Моладзь уся, дзядзькі і цёткі
Селі ўвакол Аброткі.
Ціха шэпчуцца сяляне:
— ДОБРА ДРУЖНАЕ ЧЫТАННЕ!

Галоўны рэдактар ГЕОРГІ ВАЛКАВЫЦКІ

Орган Беларускага грамадска - культурнага таварыства ў Польшчы Адрас рэдакцыі гор Беласток, вул Маніфесту Ліпцовага 25, тэл 25-89 Умовы падпіскі на 6 месяцаў — 15 зл 60 гр., на 3 месяцы — 7 зл 80 гр Падпіску прымаюць усе паштовыя ўстановы, пісьманосцы Konto NBP I Oddz. Miejski Nr 102-7-161 w Białymstoku. Prenumeratę za zleceniem wysyłki zagranicę przyjmuje PKWZ „Ruch" Warszawa, Aleje Jerozolimskie 119, tel 8-05-05, konto PKO 1-6-100024 Warszawa. Cena prenumeraty zagranicę: kwartalnie 10.15, półrocznie 20.30, rocznie 40.60. Паліграфічнае прадпрыемства ў Беластоку Т-7-422